नाशिक महानगरपालिका, नाशिक
लेखापरिक्षण विभाग, राजीव गांधी भवन
शरणपुर रोड, नाशिक

जा.क्र./मुलेप/डेस्क-01/ 1068/2025 दिनांक :- 12/12/2025.

प्रति,
मा. आयुक्त तथा प्रशासक सो.
नाशिक महानगरपालिका, नाशिक.

विषय :- मुख्य वित्त व लेखा विभागाचे सन 2024-25 या आर्थिक वर्षाचे वार्षिक लेख्यांचा लेखापरिक्षण अहवाल.

संदर्भ :-
1. मा. महाराष्ट्र शासन परिपत्रक क्रमांक :- लोलेस-2016/प्र.क्र.03/नवि-31 दि.22 जानेवारी 2016.
2. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील पत्र जा.क्र./मुलेप/वशि/डेक्स -01/ 2025, दि. 02/04/2025.
3. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील कार्यालयीन आदेश जा.क्र./मुलेप/वशि/डेक्स -13/61/ 2025, दि. 17/04/2025.
4. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील पत्र जा.क्र./मुलेप/वशि/डेस्क-9/96/2025 दिनांक 25/04/2025
5. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील पत्र जा.क्र./मुलेप/वशि/डेस्क-4/97/2025-26 दिनांक 25/04/2025
6. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील पत्र जा.क्र./मुलेप/वशि/डेक्स -02/98/2025,दि. 25/04/2025
7. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील पत्र जा.क्र./मुलेप/वशि/डेक्स -02/99/2025,दि. 25/04/2025
8. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील पत्र जा.क्र.मनपा/लेखा/कार्या-4/48/2025 दिनांक 02/05/2025
9. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील अर्धसमास पत्र जा.क्र./मुलेप/वशि/डेक्स -02/484/2025, दि. 18/06/2025.
10. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील अर्धसमास पत्र-जा.क्र./मुलेप/वशि/डेस्क-05/487/25 दि.18/06/2025.
11. मा. मुख्य वित्त व लेखा अधिकारी यांचेकडील पत्र जा. क्र. मनपा/लेखा/53/2025 दि. 07/05/2025.
12. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील जा.क्र./मुलेप/वशि/डेस्क-4/192/2025 दिनांक 20/05/2025.
13. मा. मुख्य वित्त व लेखा अधिकारी यांचेकडील पत्र जा. क्र. मनपा/लेखा/109/2025 दि. 6/06/2025.
14. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील जा.क्र./मुलेप/वशि/डेस्क-9/528/2025 दिनांक 23/06/2025.
15. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील अर्धसमास पत्र जा.क्र./मुलेप/वशि/डेक्स -02/622/2025, दि. 09/07/2025.

16. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील अर्धसमास पत्र जा.क्र./मुलेप/वशि/ डेस्क-9/670/2025 दिनांक 22/07/2025
17. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील अर्धसमास पत्र जा.क्र./मुलेप/वशि/ डेस्क-17/715/2025 दिनांक 12/08/2025
18. मुख्यलेखापरिक्षक यांचे कार्यालयाकडील अर्धसमास पत्र जा.क्र./मुलेप/वशि/डेक्स -02/717/2025, दि. 13/8/2025.

सन 2024-25 चे वार्षिक लेखे (जमा खर्च) संदर्भातील अभिलेखे तपासणी कामी वित्त व लेखा विभागाने लेखापरिक्षण विभागास सादर केले होते. त्यानुसार वित्त व लेखा विभागाने उपलब्ध करुन दिलेल्या लेख्यांच्या आधारे सन 2024-25 या आर्थिक वर्षाच्या वार्षिक लेख्यांची तपासणी करण्यात आली असता खालील प्रमाणे आक्षेप आढळुन आलेले आहेत.

सन 2024-25 च्या मनपाच्या मंजुर अंदाजपत्रकाची पडताळणी केली असता पुढील प्रमाणे परिस्थिती आढळुन येत आहे.

1) **<u>सन 2024-25 जमा खर्चाची संक्षिप्त आकडेवारी तपशिल पुढील प्रमाणे आहे :-</u>**

(र.रु. लाखात)

अंदाजपत्रक	मा.आयुत्तांनी शिफारस केलेले अंदाज	मा.स्थायी समितीने शिफारस केलेले अंदाज	मा.महासभेचे मुळ अंदाजपत्रक	सुधारीत अंदाजपत्रक	प्रत्यक्ष जमा व खर्च
अ) जमा					
प्रारंभिची शिल्लक	6103.00	6103.00	6103.00	32926.02	32926.02
अंदाजपत्रक अ	222025.00	222025.00	222025.00	205846.50	207441.96
अंदाजपत्रक क	13230.00	13230.00	13230.00	9487.00	10168.35
अंदाजपत्रक प	319.50	319.50	319.50	340.50	334.03
एकूण	235574.50	235574.50	235574.50	215674.00	217944.34
अग्रीम जमा	18671.50	18671.50	18671.50	13280.50	12299.44
एकूण एकंदर जमा	254246.00	254246.00	254246.00	228954.50	230243.78
प्रारंभिक शिल्लकेसह एकूण जमा	260349.00	260349.00	260349.00	261880.52	263169.80
ब) खर्च(महसुली) अ,क,प	174660.50	174660.50	174660.50	167412.00	153203.10
भांडवली खर्च अ,क,प	74869.50	74869.50	74869.50	77314.00	62882.38

अंदाजपत्रक	मा.आयुक्तांनी शिफारस केलेले अंदाज	मा.स्थायी समितीने शिफारस केलेले अंदाज	मा.महासभेचे मुळ अंदाजपत्रक	सुधारीत अंदाजपत्रक	प्रत्यक्ष जमा व खर्च
अग्रीम खर्च	10714.50	10714.50	10714.50	10525.00	11209.31
एकूण एकंदर खर्च	260244.50	260244.50	260244.50	255251.00	227294.79
अखेर शिल्लक	104.50	104.50	104.50	6629.52	35875.01
एकूण एकंदर	260349.00	260349.00	260349.00	261880.52	263169.80

सन 2024-25 या वर्षीच्या अंदाजपत्रकात जमा रक्कमेचे अंदाज प्रारंभिक शिल्लकेसह एकूण अंदाज र. रू. 260349.00 लक्ष धरले परंतु प्रत्यक्षात जमा मात्र र. रू. 263169.80 लक्ष जमा झालेत म्हणजेच जमा मुळ अंदाजापेक्षा (प्रारंभिक शिल्लक वगळुन) र. रु. 30105.22 लक्ष इतकी कमी जमा झालेली आहे. महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखासंहिता 1971 नियम क्र. 26 (3) तसेच महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखासंहिता 2013 मधील प्रकरण 30 नियम 416 प्रमाणे कार्यवाही करणेबाबत दक्षता घ्यावी.

2) **मागील तीन वर्षाची अर्थसंकल्पिय तरतुदीची संक्षिप्त आकडेवारी.**

मागील तीन वर्षातील मंजुर अंदाजपत्रकानुसार मा.आयुक्त, मा. स्थायी समिती, मा. महासभा यांचे अंदाज तसेच प्रत्यक्ष जमा व खर्चाचा तपशिल खालील प्रमाणे आहे.

(रू. कोटीमध्ये)

वर्ष	मा.आयुक्त	मा.स्थायी समिती	मा.महासभा	प्रत्यक्ष जमा	प्रत्यक्ष खर्च
2021-22	2361.56	2763.81	2888.81	2429.01	2134.48
2022-23	2227.05	2567.02	2227.05	2349.14	2050.81
2023-24	2477.07	2477.07	2477.07	2364.80	2035.54
एकूण	7065.68	7807.9	7592.93	7142.95	6220.83
सरासरी	2355.23	2602.63	2530.98	2380.99	2073.61

उपरोक्त विवरण पत्रावरून व अर्थसंकल्पिय विवरणावरून खालील प्रमाणे अभिप्राय देण्यात येत आहे.

महानगरपालिकेचे अर्थसंकल्पिय अंदाज हे पारंपारीक पध्दतीने घेतलेले आहेत. अर्थसंकल्प वास्तववादी होण्यासाठी मागील तीन वर्षाच्या प्रत्यक्ष जमा रकमा, थकबाकी रक्कम या गृहीत धरणे आवश्यक आहे व त्यावर आधारीत चालु अर्थसंकल्पात जमा व खर्च गृहीत धरली पाहिजे. परंतु उपरोक्त तक्त्यावरुन दिसुन येते की, मागील 3 वर्षातील प्रत्यक्ष जमा रकम खुप कमी आहेत. त्या तुलनेत मागील तीन वर्षाची जमेची

सरासरी 2380.99 कोटी असतांना सन 2024-25 या वित्तीय वर्षात मुळ अंदाजपत्रकानुसार र. रु. 2603.49 कोटी एवढी रक्कम अंदाजीत केलेली होती. तथापि प्रत्यक्ष प्रारंभिक शिल्केसह र. रु. 2631.69 कोटी जमा झाली आहे. म्हणजेच प्रत्यक्ष प्रारंभिक शिल्लक वगळुन र.रु. 2302.40 इतकीच रक्कम जमा झाली आहे.

परिच्छेद क्र. 1	सन 2024-25 मधील प्रत्यक्ष उत्पन्न व तरतुदीमधील मोठ्या फरकाबाबत

अ) (लेखाशिर्षनिहा काही उदा. दाखल जमा रक्कमांचा गोषवारा)

अ. क्र	जमा बाजू लेखाशिर्ष	कोड नं.	मा. आयुक्त यांची मुळ अंदाजपत्रक र. रु लाखात	मा. महासभेने मंजुर केलेले अंदाजपत्र र. रु. लाखात	जमा रक्कम रुपये र. रु. लाखत	तफावत र. रु. (5-6) र. रु. लाखात	तरतुदीपेक्षा कमी उत्पनाची टक्केवारी
1	2	3	4	5	6	7	8
1	जमिन, इमारती यावरील कर	1108	11640.00	11640.00	9145.70	2494.30	21.43%
2	सर्वसाधारण स्वच्छता कर	1116	2142.00	2142.00	1736.88	405.12	18.91%
3	पथ कर	1117	1782.00	1782.00	1453.94	328.06	18.41%
4	मध्यवर्ती सरकारच्या इमारतीवरील सेवा आकार	1112	11.00	11.00	2.87	8.13	73.91%
5	स्थानिक संस्था कर	1302	50.00	50.00	00.00	50.00	100%
6	मनपा इमारतीवरील जागा लायसेन्स फी	1364	150.00	150.00	59.62	90.38	60.25%
7	मनपा गाळे/ओटे जागा लायसेन्स फी	1123	1500.00	1500.00	701.49	798.51	53.23%
8	मनपा गाळे/ ओटे हस्तांतरण फी	1366	15.00	15.00	1.64	13.36	89.06%

अ. क्र	जमा बाजू लेखाशिर्ष	कोड नं.	मा. आयुक्त यांची मुळ अंदाजपत्रक र. रु लाखात	मा. महासभेने मंजुर केलेले अंदाजपत्र र. रु. लाखात	जमा रक्कम रुपये र. रु. लाखत	तफावत र. रु. (5-6) र. रु. लाखात	तरतुदीपेक्षा कमी उत्पनाची टक्केवारी
1	2	3	4	5	6	7	8
9	जाहिरात जागा लायसेन्स फी	1376	1000.00	1000.00	138.74	861.26	86.12%
10	इतर लायसेन्स फी	1132	300.00	300.00	22.14	277.86	92.62%
11	जुन्या भंगार व रद्दी विक्री	1181	5.00	5.00	00.17	4.83	96.60%
12	मनपा भुखंड बीओटी तत्वावर देणे	1296	15000.00	15000.00	70.40	14929.60	99.53%
13	हार्डशिप प्रमिअम फी	1352	210.00	210.00	0.00	210.00	100%
14	अनधिकृत बांधकाम	1138	990.00	990.00	281.78	708.22	71.54%
15	बांधकाम परवानगी देतांना गटार जोडणी शुल्क	1353	680.00	680.00	260.11	419.89	61.75%
16	फेरीवाला नोदणी फी	1311	5.00	5.00	00.04	4.96	99.20%
17	फेरिवाला दैनंदिन जागा लायसेन्स फी	1312	1500.00	1500.00	00.32	1499.68	99.98%
18	स्थिर फेरिवाला लायसेन्स फी	1313	500.00	500.00	88.07	411.93	82.31%
19	बांधकाम व पाडकाम कचऱ्यापोटी	1371	50.00	50.00	00.00	50.00	100%

अ. क्र	जमा बाजू लेखाशिर्ष	कोड नं.	मा. आयुक्त यांची मुळ अंदाजपत्रक र. रु लाखात	मा. महासभेने मंजुर केलेले अंदाजपत्र र. रु. लाखात	जमा रक्कम रुपये र. रु. लाखत	तफावत र. रु. (5-6) र. रु. लाखात	तरतुदीपेक्षा कमी उत्पनाची टक्केवारी
1	2	3	4	5	6	7	8
	वापरकर्ता शुल्क						
20	मलेरिया अनुदान	1156	200.00	200.00	00.00	200.00	100%
21	कर्मचारी वर्गास घरबांधणी दिलेल्या कर्जाऊ रक्कमा जमा	1196	500.00	500.00	82.56	417.44	83.49%
22	रस्ते बांधणी व त्याचे परिक्षण अनुदान	1150	500.00	500.00	0.00	500.00	100%
23	रोड डॅमेज फी	1377	9000.00	9000.00	2231.82	6768.18	75.20%
24	पाणी पुरवठा अभय योजना	1360	18.00	18.00	0.00	18.00	100%
25	नळाद्वारे पाणी पुरवठा	1213	7300.00	7300.00	4719.45	2580.55	35.35%
26	सिटी/ MRI स्कॅनर मशिन चाचनी निधी	1380	100.00	100.00	00.00	100.00	100%
		एकूण	55148	55148	20997.74	34150.26	61.92%

वरील उदाहरणादाखल लेखाशिर्षामध्ये मा. आयुक्त व मा. महासभा यांचे मुळ अंदाज पत्रकात र. रु. 551.48 कोटी जमा अपेक्षित धरली होती. मात्र वर्षाअखेर ती प्रत्यक्षात र. रु. 209.98 कोटी इतकीच जमा झाली. म्हणजे र. रु. 341.50 कोटी इतकी कमी जमा झाली असुन, याप्रमाणे कमी रकमा मनपास प्रत्यक्ष जमा झालेल्या आहेत. मात्र उपरोक्त प्रमाणे महसुल गोळा होणाच्या अपेक्षेने उत्पन्नापेक्षा जादा विविध विकास कामांची प्रकरणे सादर/मंजुर झालेली आहे. त्यामुळे महानगरपालिकेच्या दायित्वामध्ये मोठ्याप्रमाणावर वाढ होत आहे. सबब वार्षिक अंदाजपत्रक वास्तववादी असणे आवश्यक आहे.

ब) सन 2024-25 मध्ये काही उदा. दाखल लेखाशिर्षामध्ये कोणत्याही प्रकारचे उत्पन्न (रकमा) जमा झालेले नाही.

अ. क्र	जमा बाजू लेखाशिर्ष	कोड नं.	मा. आयुक्त यांची मुळ अंदाजपत्रक (र. रु लाखात)	मा. महासभेने मंजुर केलेले अंदाजपत्रक (र. रु. लाखात)	जमा रक्कम रुपये (र. रु. लाखत)	तफावत र. रु. (5-6) (र. रु. लाखात)	तरतुदीपेक्षा कमी उत्पनाची टक्केवारी
1	2	3	4	5	6	7	8
1	सेसपुल	1115	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
2	जकात	1109	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
3	स्थानिक संस्था कर जमा	1302	50.00	50.00	00.00	50.00	100%
4	स्थानिक संस्था कर व्याज	1303	10.00	10.00	00.00	10.00	100%
5	स्थानिक संस्था कर दंड/शास्ती	1304	3.00	3.00	00.00	3.00	100%
6	धनादेश वटनावळ फी / दंड	1297	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
7	वॉटरपार्क पासुन मिळणारे उत्पन्न	1254	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
8	टी.डी.आर इन्फ्रा स्ट्रक्चर फी	1351	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
9	हार्डशिप प्रिमियम फी	1352	210.00	210.00	0.00	210.00	100%
10	जीना पॅसेज प्रिमियम फी	1349	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
11	शहर नियोजन विकास फी	1136	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
12	मोजणी ना हरकत दाखला फी	1348	00.500	00.50	00.00	00.50	100%
13	गुंठेवारी विकास	1246	00.50	00.50	00.00	00.50	100%

अ. क्र	जमा बाजू लेखाशिर्ष	कोड नं.	मा. आयुक्त यांची मुळ अंदाजपत्रक (र. रु लाखात)	मा. महासभेने मंजुर केलेले अंदाजपत्रक (र. रु. लाखात)	जमा रक्कम रुपये (र. रु. लाखात)	तफावत र. रु. (5-6) (र. रु. लाखात)	तरतुदीपेक्षा कमी उत्पनाची टक्केवारी
1	2	3	4	5	6	7	8
	शुल्क						
14	अल्टरनेट टेरेस फी	1350	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
15	जैविक कचरा विल्हेवाट व त्यावरील रॉयल्टी	1341	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
16	बांधकाम व पाडकाम कचऱ्यापोटी दंड	1370	5.00	5.00	00.00	5.00	100%
17	बांधकाम व पाडकाम कचऱ्यापोटी वापरकर्ता शुल्क	1371	50.00	50.00	00.00	50.00	100.00%
18	महिला व्यवसाय प्रशिक्षण शुल्क	1295	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
19	पंतप्रधान आवास योजना अनुदान	1343	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
20	करमणुक कर अनुदान	1147	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
21	माध्य. शिक्षण अनुदान	1148	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
22	शासकीय भुईभाडे अनुदान	1354	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
23	NCAP अनुदान	1363	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
24	महात्मा फुले जन	1368	00.50	00.50	00.00	00.50	100%

अ. क्र	जमा बाजू लेखाशिर्ष	कोड नं.	मा. आयुक्त यांची मुळ अंदाजपत्रक (र. रु लाखात)	मा. महासभेने मंजुर केलेले अंदाजपत्रक (र. रु. लाखात)	जमा रक्कम रुपये (र. रु. लाखत)	तफावत र. रु. (5-6) (र. रु. लाखात)	तरतुदीपेक्षा कमी उत्पनाची टक्केवारी
1	2	3	4	5	6	7	8
	आरोग्य योजना अनुदान						
25	मलेरिया अनुदान	1156	200.00	200.00	00.00	200.00	100%
26	शेतीसारा व बीनशेतीसार अनुदान	1154	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
27	लोकल फंडसेस	1166	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
28	पल्स पोलिओ अनुदाने	1224	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
29	जनगणना अनुदान	1107	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
30	जात सर्वेक्षण अनुदान	1310	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
31	सहावी/सातवी आर्थिक गणना अनुदान	1316	00.50	00.50	00.00	00.50	100%
32	रस्ते बांधणी व त्याचे परिक्षण अनुदान	1150	500.00	500.00	00.00	500.00	100%
33	पाणी पुरवठा अभय योजना	1360	18.00	18.00	00.00	18.00	100%
34	सिटी/ MRI स्कॅनर मशिन चाचनी निधी	1380	100.00	100.00	00.00	100.00	100%
35	झोपडपट्टी सुधारणा अनुदाने	1163	00.50	00.50	00.00	00.50	100%

वरील उदा. दाखल लेखाशिर्षात मोठ्या प्रमाणात तरतुद करण्यात आली होती, मात्र सदर लेखाशिर्षकात कोणत्याही रकमा जमा (उत्पन्न मिळालेले) झाल्याचे दिसुन येत नाही, अशा अनेक लेखाशिर्षात तरतुदी मोठ्या प्रमाणात अपेक्षित धरण्यात आल्या, मात्र कोणत्याही प्रकारचे उत्पन्न मिळालेले (रकमा जमा) नाही. तरी अर्थसंकल्पीय तरतुद वास्तववादी असण्याच्या दृष्टीने दक्षता घेणे आवश्यक आहे.

परिच्छेद क्र. 2	सन 2024-25 या आर्थीक वर्षाचे सुधारीत अंदाजपत्रक व विभागाने केलेला जमा-खर्चा यातील तरतुदी मधील तफावती बाबत.

अ) सन 2024-25 या आर्थीक वर्षाचे सुधारीत अंदाजपत्रक व विभागाने केलेला जमा-खर्चा मधील तरतुदींची तपासणी केली असता, सुधारीत अंदाज व जमा-खर्च यांत विभागाने नमुद केलेल्या तरतुदी मध्ये खालील प्रमाणे (उदा.) तफावती आढळुन आल्या आहेत.

अ.क्र.	लेखाशिर्षक	संगणक कोड नं.	सुधारीत तरतुद (लाखात)	जमा-खर्चात नमुद केलेली तरतुद (लाखात)
1	मिळकत व्यवस्थापन विज बिल	2687	15.00	10.00
2	डिजिटल मिळकत रजिष्टर तयार करणे	5101	6.00	11.00
3	BPMS/ऑटोDSR कार्यप्रणाली तांत्रिक सहाय्य आणि सेवा	5134	2994.00	3002.00
4	नगरनियोजन आकस्मिक खर्च	2480	10.00	2.00
5	मनपा मानधन कर्मचारी यांचा ERP पोटी मनपा हिस्सा	5017	137.00	150.00
6	वृक्षनिधी अंशदान	2666	301.00	288.00

ब) सन 2024-25 या आर्थीक वर्षाचे पुनर्विनियोजन मध्ये दाखविलेल्या तरतुदी पेक्षा जादा झालेल्या खर्चा बाबत.

सन 2024-25 या आर्थीक वर्षाचे पुनर्विनियोजन मध्ये दाखविलेल्या तरतुदी पेक्षा जादा खर्च, विभागाने सादर केलेल्या जमा-खर्चामध्ये झालेला असल्याचे खालील प्रमाणे (उदा.) तफावती आढळुन आल्या आहेत.

अ.क्र.	लेखाशिर्षक	संगणक कोड नं.	पुनर्विनियोजन दाखविलेल्या तरतुद (लाखात)	जमा-खर्चाप्रमाणे झालेला खर्च (लाखात)
1	मिळकत व्यवस्थापन विज बिल	2687	10.00	14.92

2	नगरनियोजन आकस्मिक खर्च	2480	2.00	7.50
3	वृक्षनिधी अंशदान	2666	304.50	317.00

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम कलम 86 व महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखासंहिता 1971 मधील नियम 28 व महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखासंहिता 2013 मधील नियम 424 नुसार अर्थसंकल्पीय शिर्षकाखाली तरतुद केलेल्या रकमेपेक्षा जादा खर्च अनुज्ञेय नाही. सदरच्या जादा झालेल्या खर्चास महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम कलम 101 ते 104 व महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखासंहिता 2013 मधील नियम 427 नुसार सदर कमी व जादा खर्चास सक्षम प्राधिकरणाची मान्यता घेणे आवश्यक होते.

परिच्छेद क्र. 3	शासन निर्देशाप्रमाणे 21% राखीव खर्च बाबी बाबत.

विषयांकीत प्रकरणी खालील शासन आदेशान्वये अर्थसंकल्पीय तरतुदी विषद केलेल्या आहेत.

अ) नगरविकास विभाग शासन निर्णय क्र. जीईएन-1093/325/प्र.क्र. 24 नवि-32 दि. 17/04/1993 व नगरविकास विभाग शासन निर्णय क्र. जीईएन-1093/1198/नवि-14 दि. 14/07/1993 अन्वये महिला व बालविकास कल्याण यासाठी 5%

ब) नगरविकास विभाग शासन निर्णय क्र. दिव्यांग-2018/प्र.क्र. 52/18 नवि-28 दि. 10/05/2018 अन्वये दिव्यांग व्यक्तींसाठी 5% राखीव निधी.

क) नगरविकास विभाग, आरोग्य मंत्रालय, मुंबई 32 दि. 03/07/1982 अन्वये मागासवर्गीय कल्याणकारी योजना 5%.

ड) नगरविकास विभाग, शासन परिअपत्रक क्र. जी एन 1098/प्र.क्र. 21/98/नवि-24 दि. 09/03/1998 अन्वये क्रिडा क्षेत्रासाठी 5%.

उपरोक्त शासन निर्देशाप्रमाणे महानगरपालिकेने अर्थसंकल्पीय तरतुदी करणे आवश्यक आहे.

सन 2024-25 च्या अर्थसंकल्पात महानगरपालिकेने उक्त बाबींबर केलेल्या तरतुदी व खर्च नमुद करण्यात आला असून त्याच तपशिल खालील प्रमाणे.

(रुपये लाखात)

अ.क्र.	लेखाशिर्ष	सन 2024-25 मा. महासभेची तरतूद	सन 2024-25 केलेला प्रत्यक्ष खर्च	खर्चाची टक्केवारी
1	महिला व बालविकास कल्याण कार्यक्रम 5%	3301.00	2804.44	84.96%
2	दिव्यांग पुनर्वसन 5%	5000.00	1624.58	32.50%

अ.क्र.	लेखाशिर्ष	सन 2024-25 मा. महासभेची तरतूद	सन 2024-25 केलेला प्रत्यक्ष खर्च	खर्चाची टक्केवारी
3	मागासवर्ग कल्याण 5%	4590.00	1417.74	30.89%
4	क्रीडा 5%	3300.00	2096.67	63.54%
5	प्रशिक्षण 1%	100.00	19.17	19.17%
	एकुण	**16291.00**	**7962.60**	**48.88 %**

मा. शासन निर्णयानुसार उक्त लेखाशिर्षाकरीता त्या त्या टक्केवारीनुसार अंदाजपत्रकात आर्थिक तरतुद करणे बंधनकारक असतांनाही विभागाने त्यानुसार तरतुद न करता कमी जास्त प्रमाणात तरतुद केल्याचे दिसुन येते.

वरील खर्च आकडेवारी विचारात घेता, तरतुदीच्या 48.88 % इतकाच खर्च करणेत आलेला आहे. म्हणजेच 51.12% इतका कमी खर्च करणेत आला. मा. शासन निकषानुसार खर्च करणे आवश्यक होते, परंतु विभागाने त्या नुसार अंदाजपत्रकात तरतुद व प्रत्यक्ष खर्चही केलेला दिसुन येत नाही. मा. शासन निर्णयानुसार राखीव निधी तरतुद न करणे व त्यानुसार खर्च न झाल्याबाबत खुलासा करावा. तरी मा. शासन निकषानुसार खर्च करण्याबाबत उपाययोजना करणे आवश्यक आहे.

परिच्छेद क्र. 4	अंदाजपत्रकीय तरतूद व खर्च आकडेवारी बाबत.

वार्षिक लेख्यांची तपासणी केली असता मंजुर अंदाजपत्रकातील लेखाशिर्षानुसारच खर्च होणे आवश्यक होते. तथापि, सन 2024-25 चे सुधारीत अंदाजपत्रकातील काही लेखाशिर्षाची तरतुद व प्रत्यक्ष खर्च यामध्ये तफाव निदर्शनास आली आहे.

अ) सन 2024-25 च्या सुधारीत अंदाजपत्रकीय तरतुदीपेक्षा जादा झालेला खर्च.

अ.क्र.	खर्च बाजू लेखाशिर्ष	संगणक कोड नं.	सुधारीत तरतुद र. रु. (लाखात)	खर्च र. रु (लाखात)	उणे खर्च र. रु. (लाखात)
1.	नाशिक पंचवटी विभागीय कार्यालय स्थायी आस्थापना	2350	275.00	284.26	-9.26
2.	ना. पंचवटी स्थायी आस्थापना	2375	305.00	309.95	-4.95

अ.क्र.	खर्च बाजू लेखाशिर्ष	संगणक कोड नं.	सुधारीत तरतुद र. रु. (लाखात)	खर्च र. रु (लाखात)	उणे खर्च र. रु. (लाखात)
3.	एकत्रित कर रिफंड व रिबेट / आकस्मिक खर्च	2381	3500.00	3888.07	-388.07
4.	ना. रोड स्थायी आस्थापना	2386	105.00	105.04	-0.04
5.	सातपुर स्थायी आस्थापना	2929	100.00	105.70	-5.70
6.	नोदणी बटवडा स्थायी आस्थापना	2329	96.00	96.40	-0.40
7.	रेकॉर्ड स्थायी आस्थापना	2330	150.00	172.32	-22.32
8.	आरोग्य अभियांत्रिकी विज खर्च	2398	56.00	58.07	-2.07
9.	पशुसंवर्धन स्थायी आस्थापना	2415	170.00	178.44	-8.44
10.	अतिक्रमण पंचवटी स्थायी आस्थापना	2484	0.50	38.54	-38.04
11.	उद्यान वीज बिले	2696	110.00	112.85	-2.85
12.	मागासवर्गीय वस्त्या स्थारत्य विषयक देखभाल दुरूस्ती	5052	5.00	84.39	-79.39
13.	हायस्कुल स्थायी आस्थापना	2515	700.00	703.64	-3.64
14.	वृक्ष निधी अंशदान	2666	288.00	317.00	-29.00
15.	बांधकाम खर्चावर आधारीत उपकर सरकारी खजिण्यात जमा करणे.	2850	6000.00	7332.53	-1332.53
16.	अमृत योजना – मनपा हिस्सा (100+पुर्नविलोकन30=130)	5006	130.00	194.41	-64.41
17.	परिवहन सेवा	2843	30.50	107.83	-77.33
18.	वाहने यंत्रे, गाड्या व साहित्य खरेदी	2597	15.00	17.25	-2.25
19.	पाणी पुरवठा व्यवस्थापन-गंगापुर पंपींग स्टेशन	2553	530.00	533.99	-3.99

अ.क्र.	खर्च बाजू लेखाशिर्ष	संगणक कोड नं.	सुधारीत तरतुद र. रु. (लाखात)	खर्च र. रु (लाखात)	उणे खर्च र. रु. (लाखात)
20.	पा. पु. व्यवस्थापन ना. पुर्व स्थायी आस्थापना	2556	197.00	208.31	-11.31
21.	पा.पु. पश्चिम स्थायी आस्थापना	2639	276.00	277.86	-1.86
22.	पा.पु. ना. रोड स्थायी आस्थापना	2558	80.00	83.34	-3.34
23.	दिवाळी / ईद सण अग्रीम	7066	280.00	283.10	-3.10
	एकुण र. रु. लाखात		13399.00	15493.29	-2094.29

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम कलम 101 ते 104 कडे लक्ष वेधण्यात येत आहे. त्याअन्वये सदर खर्चास सक्षम प्राधिकरणाची मान्यता घेणे आवश्यक होते.

विभागाने सादर केलेल्या अनुपालनातील बाबींची तपासणी करून संदर्भ क्र. 5 मधील अ.क्र. 6,10,12,13,16,18,22,24,25,32 ते 37 यांची पुर्तता होत असल्याने वगळुन उर्वरीत वरील लेखाशिर्षाचे खर्च अंदाजपत्रकीय तरतुदीपेक्षा जादा झाल्याचे दिसून येत आहे. रक्कम रुपये 2094.29 लक्ष इतका खर्च अंदाजपत्रकीय तरतूदीपेक्षा जादा झालेला आहे.

सुधारीत अर्थसंकल्पापेक्षा वेगवेगळया लेखाशिर्षकांतर्गत एकूण रक्कम रूपये 2094.29 लक्ष एवढा जास्त खर्च झाल्याचे दिसुन येते. महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम कलम 86 व महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखासंहिता 1971 मधील नियम 28 नुसार अर्थसंकल्पीय शिर्षकाखाली तरतुद केलेल्या रकमेपेक्षा जादा खर्च अनुज्ञेय नाही. सबब अंदाजपत्रकीय तरतुदीपेक्षा रूपये 2094.29 लक्ष हा जादा झालेला खर्च दिसतो. सदरच्या खर्चास महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम कलम 101 ते 104 नुसार सदर कमी व जादा खर्चास सक्षम प्राधिकरणाची मान्यता घेणे आवश्यक होते.

ब) विभागाने सादर केलेल्या पुनर्विलोकनची तपासणी केली असता, खालीलल तक्त्यातील उदा. लेखाशिर्षकांतुन तरतुद कमी करून वेगवेगळ्या लेखाशिर्षकात वर्ग करणेत आलेली आहे. परंतु ज्या लेखाशिर्षकातुन तरतुद (कमी करून इतर लेखाशिर्षकात वर्ग केली) कमी केली त्याच लेखाशिर्षकात वेगवेगळ्या इतर लेखाशिर्षकातुन तरतुद कमी करून वर्ग (तरतुद वाढ) केलेली असल्याचे खालील प्रमाणे दिसुन येते.

अ.क्र.	लेखाशिर्षक	संगणक कोड	तरतुद	करावयाची घट	घट करून झालेली तरतुद	संगणक कोड	तरतुद	करावयाची वाढ	वाढ करून झालेली तरतुद
1	विजेचे उपकरणे व सामुग्री देखभाल दुरूस्ती	2397		0.43		2397		0.43	
		2397		0.70		2397		0.70	
		2397		10.00			240.87	1.13	242.00
		2397		6.00					
			258.00	17.13	240.87				
2	घनकचरा वाहतुक	2428	8350.00	56.00	8294.00	2428		56.00	
						2428		19.00	
						2428		48.50	
							8294.00	123.50	8417.50
3	रस्ते दुरूस्ती	2472		5.00		2472	7365.00	435.00	7800.00
		2472		130.00					
			7500.00	135.00	7365.00				
4	पा.पु. (यां) मशिनरी व पंपाची कार्यक्षमता वाढविणे	2562	276.00	1.00	275.00	2562		25.00	
						2562		16.00	
						2562		1.00	
							275.00	42.00	317.00
5	मलनि:सारण व्यवस्थापन यांत्रिकी देखभाल व दुरूस्ती	2570	343.00	3.00	340.00	2570	340.00	3.00	343.00
6	पथदिप विद्युतीकरण	2576		0.95		2576		0.95	
		2576		0.55		2576		0.55	
		2576		12.54		2576		12.54	
		2576		10.07		2576		5.17	
		2576		5.17		2576		19.77	
		2576		12.22			247.73	38.98	286.71
		2576		19.77					
			309.00	61.27	247.73				
7	रस्ते बांधणे	2585		33.00		2585	15253.50	120.00	15373.50
		2585		120.00					
		2585		24.00					
		2585		12.00					
		2585		2.00					
		2585		78.00					

अ.क्र.	लेखाशिर्षक	संगणक कोड	तरतुद	करावयाची घट	घट करून झालेली तरतुद	संगणक कोड	तरतुद	करावयाची वाढ	वाढ करून झालेली तरतुद
		2585		3.00					
		2585		85.00					
			15610.50	357.00	15253.50				
8	विशेष अनुदानातुन खर्च	2594	330.00	330.00	0.00	2594	0.00	330.00	330.00
9	उद्यान विकास	2596		150.00		2596		22.00	
		2596		30.00		2596		110.00	
		2596		22.00		2596		24.00	
		2596		110.00		2596		80.00	
		2596		11.00		2596		3.00	
		2596		25.00		2596		10.00	
		2596		20.00			2060.50	249.00	2309.50
		2596		24.00					
		2596		80.00					
		2596		3.00					
			2535.50	475.00	2060.50				
10	मलनि:सारण व्यवस्थापन (यांत्रिकी)	2610		167.00		2610		167.00	
		2610		3.00		2610		3.00	
		2610		30.00			299.00	170.00	469.00
			499.00	200.00	299.00				
11	मलवाहिका दुरूस्ती	2668	1256.00	35.00	1221.00	2668		35.00	
						2668		48.00	
							1221.00	83.00	1304.00
12	पथदिप देखभाल	2707	511.00	4.00	507.00	2707	507.00	0.40	507.40
13	पाईप लाईन दुरूस्ती	2712	673.00	2.00	671.00	2712	671.00	2.00	673.00
14	उद्यान देखभाल	2730		22.00		2730		22.00	
		2730		9.00		2730		9.00	
		2730		12.00		2730		30.00	
		2730		12.00		2730		11.00	
		2730		10.00		2730		25.00	
			986.00	65.00	921.00	2730		20.00	
						2730		12.00	

अ.क्र.	लेखाशिर्षक	संगणक कोड	तरतुद	करावयाची घट	घट करून झालेली तरतुद	संगणक कोड	तरतुद	करावयाची वाढ	वाढ करून झालेली तरतुद
						2730		12.00	
							921.00	141.00	1062.00

वरील प्रमाणे ज्या लेखाशिर्षात तरतुद (कमी) आवश्यक होती, त्या लेखाशिर्षकातुन इतर लेखाशिर्षकात तरतुद वर्ग करणे उचित नाही. ज्या लेखाशिर्षकातुन खर्च कमी होणार आहे व पुरेशी तरतुद शिल्लक आहे, त्याच लेखा शिर्षकातुन तरतुद इतर लेखाशिर्षकात वर्ग करणे उचित होते. वरील बाबींचा तीन दिवसांत अनुपालन सादर करावे अन्यथा सदरचे आक्षेप कायम करणेत येईल.

परिच्छेद क्र. 5	सन 2024-25 या आर्थिक वर्षातील मनपा लेखा विभागामधील खजिना विभागात जमा व खर्च होणारा मनपा सर्वसाधारण निधीचे डे-बुक, दरमहा करण्यात आलेले बँक रिकन्सीलेशन,बँक स्टेटमेंन्ट, इ. ची लेखापरिक्षण कामी तपासणी करतांना खालिल अनियमितता आढळुन आलेल्या आहेत.

1. जमा बाजु मध्ये दररोज तपशील ची र.रू. 3,00,03,50,000/- दि.28/02/2025 रोजीची घेण्यात येत असलेली रक्कम ही कोणकोणत्या बॅकांच्या मुदत ठेविंचा तपशिल आहे या बाबत खुलासा होत नाही.
2. जमा बाजु मध्ये दररोज श्रीराम सहकारी बॅक लि ची र.रू. 2,65,35,362/- घेण्यात आलेली आहे.
3. बॅक रिकंन्सीलेशन माहे फेब्रुवारी 2025 मध्ये दि. 03/09/2020 ते 12/03/2024 पावेतो वेळोवेळी मनपा खाती नावे टाकलेल्या एकुन र रु 7,120 =69 मनपाचे आर्थिक नुकसान झाल्याचे दिसून येते.
4. बॅक रिकंन्सीलेशन माहे फेब्रुवारी 2025 मध्ये दि. 03/01/2025 रोजी बॅकेत आयटी चेक नं. 094383 र रु. 6,300/- असतांना बॅकेत प्रत्यक्षात मात्र र रु. 63,000/- वटल्याने र रू. 56,700/-जादा प्रदान झाल्याने मनपाचे आर्थिक नुकसान झाल्याचे दिसून येते.
5. बॅक रिकंन्सीलेशन माहे फेब्रुवारी 2025 मध्ये दि. 12/10/2022 पासुन र रु. 1,950/- डे बुकात जमा आहे परंतु बॅकेत जमा नाही मनपाचे आर्थिक नुकसान झाल्याचे दिसून येते.
6. सदरचे उपलब्ध करुन दिलेल्या डे बुकाच्या व्दीनोंद पध्दतीमध्ये नोंदी घेण्यात येवून बॅक रिकंन्सीलेशन करण्यात आलेले नाही.
7. बॅक रिकंन्सीलेशन माहे फेब्रुवारी 2025 मध्ये दि.19/01/2024 ते 24/02/2025 पावेतो वेळोवेळी र.रु 2,88,89,625/- पैकी 25 रक्कमा दि.31/3/2025 रोजी डे बुकात जमा घेतल्या आहे परंतु इतर रक्कमा मात्र डे बुकात अदयाप पावेतो का जमा घेतलेल्या नाही.

परिच्छेद क्र. 6	भविष्य निर्वाह निधीचे सन 2024-25 स्वेच्छा निवृत्ती, सेवा निवृत्ती,मयत कर्मचारी वारसदार यांना अंतिम रक्कमा प्रदान करावयाच्या नस्ती क्र. 1 ते 12 मध्ये आढळुन आलेल्या त्रूटी व अनियमितते बाबत.

भविष्य निर्वाह निधीचे सन 2024-25 स्वेच्छा निवृत्ती, सेवा निवृत्ती, मयत कर्मचारी वारसदार यांना अंतिम रक्कमा प्रदान करावयाच्या नस्ती क्र. 1 ते 12 मध्ये खालिल प्रकारच्या त्रूटी व अनियमितता आढळुन आलेल्या आहे.

1. भविष्य निर्वाह निधीच्या सदर प्रकरणी अंतिम रक्कमा प्रदान सन 2024-25 चे अंतिम रक्कमा प्रदान करतांना नस्तीमध्ये प्रमाणीत करुन जोडण्यात आलेले तपशिल तक्ता लेजर मध्ये दर्शविण्यात आलेली सुरवातीची शिल्लक,जमा रक्कम ,परतावा /ना परतावा इ. बाबतची सर्व जबाबदारी लेखा व वित्त विभागाची असुन,भविष्य निर्वाह निधीच्या सदर प्रकरणी अंतिम रक्कमा प्रदान सन 2024-25 चे तक्त्यामध्ये अनेक मनपा अधिकारी/कर्मचारी यांचे 5 वा वेतन आयोगचे व्याज जमा दाखविलेले नाही त्यामुळे शिल्लक रक्कमे मध्ये तफावत आढळते व अनेक तक्त्यांवर,तक्ता तयार करणारे, तपासणी करणारे व उप मुख्यलेखा वित्त अधिकारी यांचे स्वाक्षरी न घेताच अंतिम रक्क्मा अदा करण्यात आल्याचे दिसुन येते.
2. भविष्य निर्वाह निधीच्या सन 2024-25 चे ब्रॉड शिट तसेच लेखा परीक्षणासाठी उपलब्ध करुन देण्यात आलेले लेजर हे महाराष्ट्र सर्वसाधारण भविष्य निर्वाह निधी नियम 1998 च्या अधिनियमातील तरतुदी नुसार विहित नमुन्यात तयार केलेल आढळुन येत नाही.
3. भविष्य निर्वाह निधीच्या सदर प्रकरणी अंतिम रक्कमा प्रदान सन 2024-25 चे मनपा माध्यमिक विदयालय सिडको व इतर शाळांमधील शिक्षक कर्मच्याऱ्यांच्या सेवा निवृत्तीच्या अंतिम रक्कमा हया साध्या एक्सल शिट वर माहीती तयार करुन अदा केल्याचे आढळुन येते. लेजर हे महाराष्ट्र सर्वसाधारण भविष्य निर्वाह निधी नियम 1998 च्या अधिनियमातील तरतुदी नुसार विहित नमुन्यात तयार केलेल आढळुन येत नाही.
4. भविष्य निर्वाह निधीच्या सदर प्रकरणी अंतिम रक्कमा प्रदान सन 2024-25 चे अनेक स्वेच्छा निवृत्त, सेवानिवृत्त कर्मचारी यांना स्वेच्छा निवृत्ती , सेवानिवृती दिनांका नंतरही जादा वेतन लेखा व वित्त विभागाने अदा केल्याने सदरील कर्मचाऱ्यांची भविष्य निर्वाह निधी वर्गणी कपात झाल्याने त्यांना भविष्य निर्वाह निधी चे अंतीम शिल्लक रक्कमेवर व्याजही जादा अदा झाल्याचे आढळुन येते तरी सन 2024-25 मध्ये स्वेच्छा निवृत्त , सेवानिवृत्त झालेल्या अधिकारी / कर्मचाऱ्यांना जादा अदा केलेल्या व्याजा बाबतची लेखा व वित्त विभागाने खात्री करुन जादा अदा केलेले भविष्य निर्वाह निधीव्याज

तात्काळ वसुल करुन भविष्य निर्वाह निधीखात्यामध्ये जमा करण्यात यावे. या वरील सर्व मुदयांची जबाबदारी लेखा व वित्त विभागाची राहील.

परिच्छेद क्र. 7	सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षाचे भविष्य निर्वाह निधी चे लेखापरीक्षणाचे काम चालु असुन ब्रॉडशिट व लेजर चे लेखे तपासणी करतांना आढळुन आलेल्या त्रूटी व अनियमितते बाबत.

1. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर मध्ये सुमारे 5 ते 6 वर्षापुर्वी मयत झालेल्या, सेवानिवृत्त झालेल्या कर्मचारी यांच्या व्याजासहीत रक्कमा नमुद केलेल्या आढळुन येतात. उदा. गौतम भिका पगारे स.का. क क्र. 7359,पे सेंटर 30/19 अशाच प्रकारचे बरेचसे प्रकरणे असुन त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.
2. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर मध्ये श्री. सुरेश बिरान्डास दिवे बिगारी क क्र. 7576 पे सेंटर 69/01 यांची सुरुवातीची शिल्लक र रु 00/- दिसत असुन त्यांची माहे एप्रिल 2024 ते जाने.2025 ची भविष्य निर्वाह निधीची वर्गणी र रु 00/- दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.
3. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर मध्ये श्रीम. प्रमिला कैलास साळवे स .का. क क्र. 7347 पे सेंटर 30/05 यांची माहे एप्रिल 2024 ते मार्च.2025 ची भविष्य निर्वाह निधीची वर्गणी र रु 00/- दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.
4. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर मध्ये श्री. दिपक गोविंद लांडगे स्व मु. क क्र. 3134 पे सेंटर 35/18 यांची माहे एप्रिल 2024 ते मार्च.2025 ची व राजेंद्र नाना मोजाड यांची माहे ऑग. 2024 ते मार्च.2025 भविष्य निर्वाह निधीची वर्गणी र रु 00/- दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.
5. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर मध्ये श्री. अरुन किसन शार्दुल बिगारी क क्र. 7645 पे सेंटर 25/08 यांची माहे ऑक्टो. 2024 ते मार्च.2025 ची भविष्य निर्वाह निधीची वर्गणी र रु 00/- दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.
6. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. प्रकाश लक्ष्मण वाघ क.लिपीक. क क्र. 5315 पे सेंटर 14/01 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 5,00,000/- लाखाचा फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

7. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. सुरज नानक बैहेनवाल स.का. क क्र. 5558 पे सेंटर 30/18यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 24,888/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

8. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. अंबादास विष्णु शिरसाट स.का. क क्र. 5863 पे सेंटर 30/03यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 63,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

9. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. प्रकाश भिमा नाईकवाडे स.का. क क्र. 6130 पे सेंटर 30/03 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 16,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

10. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. धनंजय काळु मुंडा स.का. क क्र. 6223 पे सेंटर 30/08 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 70,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

11. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. पंडितराव धोंडगे व्हॉलमन क क्र. 6441 पे सेंटर 25/16 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र.9.30,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

12. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. प्रकाश दत्तात्रय चव्हाण व्हॉलमन. क क्र. 6474 पे सेंटर 25/08 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 70,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

13. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. प्रकाश पर्वत वड सु.र. क क्र. 6578 पे सेंटर 09/08 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 2.303/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

14. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. कांता दीनेश चव्हाण स्व. मु. क क्र. 6674 पे सेंटर 35/15 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 1,10,,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

15. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. राजेंद्र अण्णा बदादे बिगारी क क्र. 6706 पे सेंटर 71/01 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 30,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

16. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्रीम. गौरी राजु सौदे स.का. क क्र. 6709 पे सेंटर 30/03 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 1,25,672/-(-) फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.
17. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. मनोज दर्यासिंग कल्यानी स.का. क क्र. 7296 पे सेंटर 30/03 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 97,020/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.
18. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. रामु धनु कांकरीया बिगारी क क्र. 7453 पे सेंटर 25/02 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 90,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.
19. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. भाऊसिंग विठ्ठल मोरे हेल्पर क क्र. 7553 पे सेंटर 23/01 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 1,00,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.
20. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. संजय अंकुश पोटींदे बिगारी क क्र. 7644 पे सेंटर 25/06 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. .1,00,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.
21. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. निथाबाबा किसन खाडे बिगारी क क्र. 7698 पे सेंटर 25/01 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 50,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.
22. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्रीम. उषा रमेश टाक स.का. क क्र. 7838 पे सेंटर 30/03 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 1,00,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.
23. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्रीम. मंजु खोडीदास मारु स.का. क क्र. 8100 पे सेंटर 30/03 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 9,042/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.
24. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. किशोर खंडेराव तेजाळे बिगारी क क्र. 8397 पे सेंटर 72/02 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. .3,00,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

25. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. विलास पुंडलिक साळवे बिगारी क क्र. 8423 पे सेंटर 72/03 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. .2,50,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

26. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. रविंद्र राजाराम काथे वा.चा क क्र. 8546 पे सेंटर 22/01 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. .3,00,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

27. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. युनुस वहिद शेख स.का. क क्र. 8616 पे सेंटर 30/08 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 70,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

28. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. सुभाष काशिनाथ गिते क क्र. 8626 पे सेंटर 30/08 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 60,000/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

29. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्री. बापु राघुजी साळवे स,का. क क्र. 9019 पे सेंटर 30/08 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 17,520/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

30. भविष्य निर्वाह निधी च्या लेजर व ब्रॉडशिट मध्ये श्रीम. मंदा राम अडांगळे क क्र. 9049 पे सेंटर 30/14 यांची सुरुवातीची शिल्लक व अंतिम शिल्लक मध्ये र र. 89,088/- फरक दिसुन येत आहे त्यामध्ये सुधारणा करुन पुर्तता करण्यात यावी.

31. लेखा परीक्षणासाठी उपलब्ध करुन देण्यात आलेले लेजर हे महाराष्ट्र सर्वसाधारण भ नि नि नियम 1998 च्या अधिनियमातील तरतुदी नुसार नमुन्यात तयार केलेले आढळुन येत नाही.

32. महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखा सहींता 2011 मधील प्रकरण 7 मधील मुददा क्र.83 नुसार जे लेखे संगणकीकृत ठेवण्यात येत असतील तेथे त्यांची घटट बांधणी स्वरुपात (त्यामधील कागदपत्रे पुन्हा काढता न येण्याजोगे) करण्यात येतील व ते अनुक्रमांकीत करण्यात येतील, या प्रमाणे तरतुद असुन त्या नुसार लेखा विभागाने सदरील लेख्यां बाबत तपासणी करतांना कार्यवाही केल्याचे दिसुन येत नाही.

33. सदरच्या लेजरमध्ये मनपा अधिकारी ,कर्मचारी यांना देण्यात आलेले भविष्य निर्वाह निधीचे व्याजी हे कसे परीगणीत करण्यात आलेले आहे व किती टक्के दराने सदरचे व्याज देण्यात आलेले आहे. त्याचा तक्ता नमुद करण्यात आलेला नाही.

परिच्छेद क्र. 8	सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षाचे भविष्य निर्वाह निधी व डी.सी.पी.एस चे खात्री करुन प्रमाणीत केलेले लेखे लेखा परीक्षण कामी उपलब्ध न करुन दिलेबाबत

वित्त व लेखा विभाग अंतर्गत असलेल्या सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षाचे भविष्य निर्वाह निधी व डी.सी.पी.एस चे खात्री करुन प्रमाणीत केलेले खालिल प्रकारचे लेखे लेखा परीक्षण कामी उपलब्ध करुन देण्यात आलेले नाही.

1. मनपा भविष्य निर्वाह निधी /मनपा डी.सी.पी.एस. चे- अधीकारी /कर्मचारी यांचे ब्रॉड शिट.
2. मनपा डी.सी.पी.एस चे -अधीकारी /कर्मचारी यांचे लेजर .
3. सन 2024-25 या आर्थिक वर्षाचे भविष्य निर्वाह निधी / मनपा डी.सी.पी.एस -माहे एप्रील 2024 ते मार्च 2025 ची दर महा जमा होणारी वर्गणी व इतर जमा रक्कमा यांची माहीती. दर महा होणारा खर्च र रु. यांचा प्रमाणीत तक्ता. तसेच भविष्य निर्वाह निधीचे .मनपा डी.सी.पी.एस - या आर्थिक वर्षात मनपा अधीकारी /कर्मचारी यांना देण्यात आलेले व्याज दर, त्याची एकुण रक्कमा व त्याचा आदेश/शासन निर्णय प्रत.
4. सन 2024-25 या आर्थिक वर्षाचे मनपा डी.सी.पी.एसचे — वर्गणीदार मनपा अधीकारी /कर्मचारी यांची संख्या. व मनपा सर्वसाधारण निधी कडुन भविष्य निर्वाह निधी. मनपा डी.सी.पी.एस —मध्ये जमा केलेल्या रक्कमा त्याची माहीती व त्यांचे व्हॉऊचर.

परिच्छेद क्र. 9	सन 2024-25 या आर्थिक वर्षातील मनपा लेखा विभागामधील खजिना विभागात जमा व खर्च होणारा मनपा सर्वसाधारण निधीचे डे-बुक, दरमहा करण्यात आलेले बँक रिकन्सीलेशन,बँक स्टेटमेंन्ट, इ. ची लखापरिक्षन कामी तपासणी करतांना आढळून आलेल्या अनियमितता बाबत.

1. जमा बाजु मध्ये दररोज तपशील ची र.रू. 3,00,03,50,000/- दि.28/02/2025 रोजीची घेण्यात येत असलेली रक्कम ही कोणकोणत्या बॅकांच्या मुदत ठेविंचा तपशिल नमुद नाही.
2. जमा बाजु मध्ये दररोज श्रीराम सहकारी बॅक लि ची ररू.2,65,35,362/- घेण्यात येत आहे .
3. बॅक रिकंन्सीलेशन माहे फेब्रुवारी 2025 मध्ये दि. 03/09/2020 ते 12/03/2024 पावेतो वेळोवेळी मनपा खाती नावे टाकलेल्या एकुन र रु 7,120 =69 मनपाचे आर्थिक नुकसान झाल्याचे दिसून येते.
4. बॅक रिकंन्सीलेशन माहे फेब्रुवारी 2025 मध्ये दि. 03/01/2025 रोजी बॅकेत आयटी चेक नं. 094383 र रु. 6,300/- असतांना बॅकेत प्रत्यक्षात मात्र र रु. 63,000/- वटल्याने र रू.56,700/-जादा प्रदान झाल्याने मनपाचे आर्थिक नुकसान झाल्याचे दिसून येते.

5. बॅक रिकंन्सीलेशन माहे फेब्रुवारी 2025 मध्ये दि. 12/10/2022 पासुन र रु. 1,950/- डे बुकात जमा आहे परंतु बॅकेत जमा नाही मनपाचे आर्थिक नुकसान झाल्याचे दिसून येते.
6. डे बुकाच्या व्दीनोंद पध्दती मध्ये नोंदी घेण्यात आलेल्या आहेत काय,व व्दीनोंद पध्दती मध्ये बॅक रिकंन्सीलेशन करण्यात आलेले आहेत का या बाबत पडताळणी करता आली नाही.
7. बॅक रिकंन्सीलेशन माहे फेब्रुवारी 2025 मध्ये दि.19/01/2024 ते 24/02/2025 पावेतो वेळोवेळी र.रु 2,88,89,625/- पैकी 25 रक्कमा दि.31/3/2025 रोजी डे बुकात जमा घेतल्या आहे परंतु इतर रक्कमा मात्र डे बुकात जमा घेतलेल्या नाही.

परिच्छेद क्र. 10	सन 2024-25 या आर्थिक वर्षाचे जनरल अग्रीम, संगणक अग्रीम, घरकर्ज, वाहनकर्ज, सण अग्रीम,इ. वार्षिक लेख्यांमधील अनियमितते बाबत.

1) संगणक अग्रीमची वसुली न झाले बाबत :-

महानगरपालिकेकडुन अधिकारी / कर्मचाऱ्यांना वाटप केलेल्या संगणक अग्रीम वसुलीची तपासणी केली असता परत फेडीची मुदत संपुन सन 2024-25 या आर्थिक वर्षात कर्मचारी व मक्तेदारांना वेळोवेळी दिलेले अग्रीम तसेच मागील थकित अग्रीम या बाबतचे सन 2024-25 या आर्थिक वर्षात झालेली वसुली व अद्याप पावेतो वसुल न झालेली एकुण रक्कम व त्याचा गोषवारा इ. बाबीचे खतावणी केलेले अद्यावत रजिष्टर व अनुषंगीक दस्ताऐवज वेळोवेळी लेखी व तोंडी मागणीकरुनही अद्याप पावेतो सदरचे दस्ताऐवज उपल्बध करुन न दिल्याने सदर लेखापरिक्षण करता आले नाही.

2) सन 2024-25 या वित्तीय वर्षातील जनरल अग्रीम बाबत:-

सन 2024-25 या आर्थिक वर्षात कर्मचारी व मक्तेदारांना वेळोवेळी दिलेले अग्रीम तसेच मागील थकित अग्रीम या बाबतचे सन 2024-25 या आर्थिक वर्षात झालेली वसुली व अद्याप पावेतो वसुल न झालेली एकुण रक्कम व त्याचा गोषवारा इ. बाबीचे खतावणी केलेले अद्यावत रजिष्टर व अनुषंगीक दस्ताऐवज वेळोवेळी लेखी व तोंडी मागणीकरुनही अद्याप पावेतो सदरचे दस्ताऐवज उपल्बध करुन न दिल्याने सदर लेखापरिक्षण करता आले नाही.

3) सन 2024 - 25 या वित्तीय वर्षातील घरकर्ज वसुलीतील अनियमितते बाबत :-

- **घरकर्ज वसुली नोंदी खतावणी अपुर्ण व प्रमाणित नाही.**

सन 2024-25 घरकर्ज या वर्षापर्यत एकुण-124 घरकर्ज खाती चालु आहेत व ते वेगवेगळ्या खतावणी रजिष्टर मध्ये प्रत्येक महिन्यानुसार नोंद घेवुन त्या वर्षा अखेर त्या कर्मचारी खात्याची मागील वर्षातील राहिलेले

कर्ज व एकुण फेडलेले हफ्ते, मुद्दल,व्याज व त्याचा ताळमेळ घेण्यात येवुन त्यास संबंधीत लेखापाल यांनी नोंदी घेवुन त्याप्रमाणित करुन त्याकामावर नेमलेल्या प्राधिकृत अधिकारी यांची स्वाक्षरी (प्रमाणित) केल्याचे दिसुन येत नाही. विभागाने लेखापरिक्षण कामी घरकर्ज खतावणी क्र 32, 31, 28 ची तपासणी केली असता मोठया प्रमाणावर कर्मचाऱ्यांचे घरकर्ज खाते खतावणी रजिष्टर मध्ये खताविण्यात आलेले नसुन, प्रमाणितही करण्यात आलेले नाही. उदा दाखल खालील प्रमाणे.

अ. क्र.	कर्मचारी क्रमांक	रजि. क्र.	रजि. पुष्ठ. क्र.	कर्मचारी नाव	कर्मचारी हुद्दा
1	7404	31	5	मुकुंद पांडुरंग गायकवाड	क.लिपीक
2	8532	31	7	पंकज दत्तात्रय कुऱ्हे	बिगारी
3	5073	31	15	प्रतिभा पी. प्रधान	लिपीक
4	8230	31	22	सचिन मुरलीधर बोरसे	लिपीक
5	7611	31	53	मनोहर पंडीत दरगोडे	--
6	8987	31	64	श्रीमती वंदना भगिरथ वाघ	--
7	4320	31	73	राजु विठ्ठलराव कुटे	व.लिपीक
8	6325	31	101	डी. डी. चव्हाण	सफाई कामगार
9	6503	31	112	भरत भिमाजी बर्वे	सुरक्षा हवालदार
10	6889	31	178	रविंद्र हरीश गोडगे	--
11	7735	31	182	संजय किसन भोजने	--
12	7989	31	186	रविंद्र सोहनकुमार चापडिया	स.कामगार
13	6779	31	189	आशा आर. मांडे	--
14	5004	31	191	एस. के. बैरागी	फायरमन
15	6450	32	27	बी. एन. गोवर्धने	--
16	7703	32	42	अनिल कुमार कदम	--
17	8071	32	49	अजय रामनाथ तसांबड	--
18	6786	32	53	सचिन शंकर पवार	--
19	7611	32	64	मनोहर पंडीत दरगोडे	--
20	5343	32	68	गौतम म. पगारे	स.कामगार
21	1205	32	70	संजय सदाशिव जाधव	सुरक्षा रक्षक
22	1954	32	79	सुनिल द. गाडे	लिपीक
23	1708	32	80	बाळु धर्माजी राऊत	शिपाई
24	6845	32	81	श्रीमती सुकबिरी पारचे	सफाई कामगार
25	7228	32	86	सुमन शंकर तेजाळे	सफाई कामगार

अ. क्र.	कर्मचारी क्रमांक	रजि. क्र.	रजि. पुष्ठ. क्र.	कर्मचारी नाव	कर्मचारी हुद्दा
26	8079	32	87	श्रीम. शेवंता दिलीप तसांबड	सफाई कामगार
27	7259	32	97	राजेश वाय. सोळसे	सफाई कामगार
28	2519	32	120	बोरीसा रमेश रामजी	वाहन चालक
29	3941	32	121	डि. डि. पंडित	म. फिल्ड वर्कर
30	2519	32	126	बोरीसा रमेश रामजी	वाहनचालक
31	8078	28	07	अविनाश बी. साबळे	सफाई कामगार
32	8116	28	16	अनिल दामु पाटील	--
33	8128	28	18	रविंद्र केशव कपोते	लिपीक
34	8192	28	26	दिलिप विश्वनाथ सोनवणे	--
35	8291	28	46	अनिल व्ही. वालझाडे	--

उपरोक्त उदाहरणा दाखल दिलेले परंतु प्रत्यक्षात खतावणी रजिष्टर नुसार बघितले असता सन 2024-25 पर्यत मोठया प्रमाणावर खतावणी रजिष्टरवर अपुर्ण असल्याचे निदर्शनास येते.

4) सन 2024-25 या वित्तीय वर्षातील वाहनकर्ज वसुलीतील अनियमितते बाबत :-

सन 2024-25 या आर्थिक वर्षात नविन कर्मचारी यांना वेळोवेळी दिलेले वाहनकर्ज तसेच मागील थकित अग्रीम या बाबतचे सन 2024-25 या आर्थिक वर्षात झालेली वसुली व अद्याप पावेतो वसुल न झालेली एकुण रक्कम व त्याचा गोषवारा इ. बाबीचे खतावणी केलेले अद्यावत रजिष्टर व अनुषंगीक दस्ताऐवज वेळोवेळी मागणीकरुनही अद्याप पावेतो सदरचे दस्ताऐवज उपल्बध करुन न दिल्याने सदर लेखापरिक्षण करता आले नाही.

5) महानगरपालिके कडुन दिल्या जाणाऱ्या सणअग्रीम मधील समायोजन/ वसुली बाबत :-

अ) **मनपा कर्मचाऱ्यांना दरवर्षी दिल्या जाणाऱ्या सण अग्रीम बाबत :-**

सदर अग्रीमची वसुली 10 समान हफत्यात होणे आवश्यक आहे. परंतु सन नोव्हेंबर 2023 ते ऑगस्ट 2024 पावेतोची एकुण थकबाकी रक्कम रु. 1,75,000/- इतकी वसुली खालील प्रमाणे प्रलंबीत आहे.

अ. क्र	कर्मचारी क्र.	रजि. पुष्ठ क्र.	कर्मचारी नाव	हुद्या	सण	वसुल/ समायोजन बाकी
1	6010	9	तोशिब इमराहन शेख	फायरमन	ईद	6,250/-
2	9789	3	जग्गु जगदिश पवार	स. का	गो.आ.	7,500/-

अ. क्र	कर्मचारी क्र.	रजि. पुष्ठ क्र.	कर्मचारी नाव	हुद्या	सण	वसुल/ समायोजन बाकी
3	8613	7	उर्मीला नानजी जाधव	स. का	गो. आ.	3,750/-
4	9196	30	मनफुल सनेरा पवार	स. का	गो. आ.	1,250/-
5	5434	13	मिना भिमजी वलवे	नर्स	दिवाळी	1,250/-
6	6056	46	महेश सिताराम बागुल	फायरमन	दिवाळी	3,750/-
7	6527	113	माधव काशिनाथ पगार	हवालदार	दिवाळी	3,750/-
8	9131	129	माहादेव कचरु धनावे	मजुर/ लोडर	दिवाळी	6,250/-
9	7771	144	राजेद्र नाना मोजाड	बिगारी	दिवाळी	2,500/-
10	6578	160	प्रकाश पर्वत वड	सुरक्षारक्षक	दिवाळी	2,500/-
11	9832	168	नितीन बाजीराव वाघचौरे	सुरक्षारक्षक	दिवाळी	1,250/-
12	4915	237	कैलास बाबुराव शिंदे	स.का	दिवाळी	1,250/-
13	9019	252	बापु वाघुजी साळवे	स.का	दिवाळी	2,500/-
14	9719	262	सुनिल राजेंद्र गांगुर्डे	स. का.	दिवाळी	11,250/-
15	7642	305	विशाल राऊजी उबाळे	फिटर	दिवाळी	7,500/-
16	6828	324	कलवा चंद्रकांत गलोत	स. का.	दिवाळी	11,250/-
17	8816	336	धोंडीराम सुकदेव सकट	स.का	दिवाळी	2,500/-
18	9383	342	प्रविण पुंडलिक पगारे	स. का.	दिवाळी	3,750/-
19	9679	346	किरण मनोहर शिंदे	स. का.	दिवाळी	3,750/-
20	9969	370	सुनिल पर्वत दिघे	बिगारी	दिवाळी	2,500/-
21	8044	385	महमूद शेख मदर	स. का.	दिवाळी	6,250/-
22	9359	396	आकाश फकिरा साळवे	स. का.	दिवाळी	10,000/-
23	9504	398	संतोष रामप्रकाश चावरीया	स. का.	दिवाळी	8,750/-
24	9698	402	विशाल वि.बहेनवाल	स. का.	दिवाळी	11,250/-
25	9736	403	कल्पेश नरेश महरोलीया	स. का.	दिवाळी	3,750/-
26	9908	406	जितु लक्ष्मण पिवाल	स्व.निरिक्षक	दिवाळी	12,500/-
27	10157	412	कानिफनाथ चं. लोढे	स. का.	दिवाळी	5,000/-
28	10179	413	योगेश प्रदिप साळवे	स. का.	दिवाळी	1,250/-
29	10217	413	विकी उत्तम दिवे	स. का.	दिवाळी	10,000/-
30	9753	452	करन अनिल रोकडे	बोर.अटेटंन्ट	दिवाळी	2,500/-
31	5558	454	सुरज नानक बेहनवाल	स. का.	दिवाळी	1,250/-
32	6225	456	दिपक वसंत हिरे	स. का.	दिवाळी	1,250/-
33	8847	469	विकास दामोदर भालेराव	स. का.	दिवाळी	5,000/-
34	9358	474	सुधाकर रमेश कदम	स. का.	दिवाळी	1,250/-
35	9484	475	योगेश सुरेश परमार	स. का.	दिवाळी	5,000/-
36	9642	478	सतिश राजु पवार	स. का.	दिवाळी	1,250/-
37	9644	478	ऋषि जयपाल उजिनवाल	स. का.	दिवाळी	2,500/-
					एकुण र.रु	1,75,000/-

तरी उपरोक्त अग्रीम संबंधीत कर्मचाऱ्यांकडुन वसुल होणे आवश्यक आहे.

परिच्छेद क्र. 11	सन 2024-25 या आर्थिक वर्षाचे अनामतींचे वार्षिक लेख्यांची तपासणीबाबत.

महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखा संहिता, 2011 प्रकरण 20 मधिल तरतुदीनुसार महानगरपालिकेने प्राप्त झालेल्या अनामत रकमांचे लेखे विहित नमुन्यात ठेऊन प्राधिकृत अधिकाऱ्यांच्या स्वाक्षरीने प्रमाणित करून अद्ययावत करणे नियमानुसार बंधनकारक आहे.

लेखा पुस्तके ठेवण्याची रीत महाराष्ट्र नगरपालिका लेखा संहिता नियम 64 व 65 (1) प्रमाणे

हस्तलिखित स्वरुपात ठेवण्यात आलेले तपासणीसाठी उपलब्ध करून देण्यात आलेले नाही. तसेच लेखे संगणकीकृत स्वरूपातील लेखे आणि नोंदवह्या लेखापरीक्षण कामी उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या नाही.

- **सर्वसाधारण रोकड वही.**

विभागाने नमुना 1 व 2 मध्ये ठेवण्यात आलेली रोकडवहीत नियम 50 प्रमाणे अभिलेखांच्या नोंदी घेतल्याबाबत रोकड वही तपासणीसाठी उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहे.

नियम 51 प्रमाणे लेखा प्रमुखांकडून त्याची पडताळणी झाल्यानंतर लेखे मुख्याधिकारी यांचे स्वाक्षरीने जमा व प्रदान केलेल्या सर्व रकमांच्या व्यवहारांच्या नोंदी प्रमाणित करून घेणे आवश्यक आहे. त्याप्रमाणे विभागाने कार्यवाही करून लेखे पडताळणीसाठी उपलब्ध करून दिलेले नाही.

- **प्राप्त झालेल्या अनामत रकमा**

नियम 289 नुसार प्राप्त झालेल्या ठेवींचे दोन प्रकारात वर्गीकरण करून त्यांचे स्वतंत्र रजिस्टर ठेवणे आवश्यक आहे. लेखा संहिता प्रकरण 20 प्रमाणे स्वीकारलेल्या ठेवींचे 1) अल्पमुदत ठेव व 2) दीर्घ मुदत ठेव याप्रमाणे वर्गीकरण करून लेखे ठेवणे आवश्यक आहे त्याप्रमाणे लेखे तयार करून विभागाने तपासणीसाठी उपलब्ध करून दिलेले नाहीत.

नियम 295 नुसार प्राप्त झालेल्या अनामत रकमांच्या बाबतीत नमुना 24 मध्ये प्राप्त झालेल्या अनामत रकमांची नोंद वही ठेवण्यात येईल या नोंदवहीमध्ये प्राप्त झालेल्या अनामत रकमांचे प्रकार, कार्यादेश क्रमांकाचे तपशिल, अनामत रकमा कशाबद्दल प्राप्त झालेल्या आहे याचा तपशील, अनामत रकमांबाबतच्या शर्ती, दिनांक, परतफेडीचा देय दिनांक इत्यादीसंबंधी निरनिराळ्या वर्गाकरिता स्वतंत्र पृष्ठावर नोंदी ठेवलेबाबत नमुद आहे. मात्र याप्रमाणे विहित नमुन्यातील नोंदींचे रजिस्टर पडताळणीसाठी उपलब्ध करून दिलेले नाही.

- **अल्पमुदत अनामत (काम पुर्ण झाल्यावर लगेचच परत करण्यात येणाऱ्या ठेवी.)**

अल्पमुदतीच्या अनामत रकमांच्या प्रत्येक प्रवर्गाची जर्नल नोंद घेणे आवश्यक आहे. त्याप्रमाणे विभागाने सुरक्षा अनामत ठेव खात्यामध्ये नोंद संमत करून स्थानांतरण केले बाबत लेखे पडताळणीसाठी उपलब्ध करून देण्यात आलेली नाही.

- **दीर्घ मुदतीकरता स्वीकारण्यात आलेल्या ठेवी –**

काम पुर्ण होऊन निविदा अटी-शर्ती / करारनामा अटी-शर्तीनुसार दोष दायित्व कालावधी (Diffect Liability Period) पुर्ण झाल्यावर परत करण्यात येणाऱ्या ठेवी. अशा प्रकारे वर्गिकरण करणे आवश्यक आहे. तथापि याप्रमाणे स्वतंत्र वर्गीकरण रजिस्टर पडताळणीसाठी उपलब्ध करून देण्यात आलेले नाही.

- **इतर अनामत रक्कम**

प्राप्त अनामत रकमांची नोंद नोंदवहीत घेतांना रकमांचे प्रकार, कार्यादेश क्रमांक, परतफेडीचा देय दिनांक इत्यादीसंबंधी निरनिराळ्या वर्गाकरिता स्वतंत्र पृष्ठ ठेवणे आवश्यक आहे, त्याप्रमाणे परिपूर्ण लेखे पडताळणीसाठी उपलब्ध करून देण्यात आलेले नाही.

- **खालील माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेली नाही.**

अ.क्र.	मार्च २०२४ पर्यंत मागील शिल्लक अनामत रक्कम रुपये		सन २०२४-२५ वर्षात किती अनामत रक्कम जमा झाली	एकूण अनामत जमा रक्कम रुपये	सन २०२४-२५ मधील सक्षम मान्यतेने परतावा/परतफेड रक्कम रुपये		एकूण परतावा/परतफेड रक्कम रुपये	शिल्लक अनामत रक्कम रुपेय
	अल्प मुदत	दीर्घ मुदत			अल्प मुदत	दीर्घ मुदत		
१	२	३	४	५	६	७	८	९

लेखा शाखेकडून सन 2024-25 या आर्थिक वर्षाचे उपलब्ध करून दिलेले अनामत परतावा 1 ते 18 संचीकांतील तील नमूद एकूण 492 प्रकरणांचे प्राप्त अभिलेखे यांची लेखा संहिता, 2011 नुसार पडताळणी केली असता पुढीलप्रमाणे अनियमितता आढळून आली.

- **अनामत रकमा परत करणे**

महाराष्ट्र लेखा संहिता नियम 296,297, व 298 अन्वये पूर्तता विभागाने केलेली नाही. करारनामा अटी व शर्तीनुसार कामाच्या समाधाकारकरित्या पूर्ततेनंतर सुरक्षा अनामत ठेव परत करतांना परतावा देते वेळी परतावा मंजुरी संचिकेत, काम पूर्णत्व दाखला, कामाचे देयक, करारनामा प्रत संलग्न नाही, त्यामुळे परतावा प्रकरणांमध्ये कामाचा D.L.P (Diffect Liability Period) नमूद नसल्याचे आढळते. तसेच स्वीकारलेल्या रकमांच्या पावत्या परतावा मंजुरीसाठी सादर न केल्याने सदर रकमा दुबार देण्याची शक्यता नाकारता येत नाही.

उदा. –

अ.क्र.	व्हाऊचर क्र/.दिनांक	पावती पुस्तक क्र/.दिनांक	मक्तेदाराचे नाव	रक्कम रुपये	शेरा
1	क्र.३१३ दि.२०/१२/२०२४	दि.०१/०७/२०२७ ते दि. ३०/०९/२०१८ पावेतोचे	मे. पवार पाटकर मे. ए.एस.सोनजे असो. मे. आनंद असो.	१,१४,६९,६७३/-	कामाची देयक प्रत संलग्न केलेली नाही. करारनामा प्रत संलग्न नाही ,त्यामुळे परतावा प्रकरणांमध्ये कामाचा D.L.P लक्षात येत नाही
2	क्र.३१७ दि.२६/१२/२०२४	क्र.3037/90 दि.25/06/2020	मे. बड मार्क कंट्र	२,१०,३३२/-	कामाची देयक प्रत संलग्न केलेली नाही. करारनामा प्रत संलग्न नाही ,त्यामुळे परतावा प्रकरणांमध्ये कामाचा D.L.P लक्षात येत नाही.

- **खालील नमूद तक्त्यात अनामत कपात केलेल्या बिलांच्या सत्यप्रती संलग्न नसल्याने कपात केलेली रक्कम व परतावा केलेली रक्कम बरोबर असल्याची खात्री करता आलेली नाही.**

१	फॉरकॉन इंफ्रा. प्रा.लि. पुणे	७९ २७/०६/२०२४	एकूण ८ पावत्या	३६,२८,७८६/-	बिले संलग्न केलेली नाही
२	मे. सुखकर्ता कंट्रवेल	८० २७/०६/२०२४	३०३६/२७ ०३/०६/२०२१	७७,२७८/-	बिल संलग्न केलेली नाही
३	एन.एन.वर्मा	९१ ०८/०७/२०२४	३२५३/५७ ३१/०३/२०२४	२०,९७,४२६/-	बिल संलग्न केलेली नाही
४	एन.एन.वर्मा	९२ १२/०४/२०२४	३२४३/५८-५९ ३१/०३/२०२४	३३,७४,५८०/-	बिल संलग्न केलेली नाही
५	ए.एस.सोनजे	२१६ १४/१०/२०२४	एकूण ४ पावत्या	१,३५,१९६/-	बिल संलग्न केलेली नाही
६	ए.एस.सोनजे	२१७ १४/१०/२०२४	एकूण ३ पावत्या	१,१४,०७७/-	बिल संलग्न केलेली नाही

वरील तक्त्यातील नमूद मक्तेदार यांचे अनामत कपात केलेल्या बिलांच्या प्रती सोबत जोडून अनुपालन सादर करावे.

महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखा संहिता, २०११ प्रकरण २० प्राप्त झालेल्या अनामत रकमा मधील नियम क्र. २९७ नुसार ठेवींचा परतावा मिळण्यासाठी ठेवीदार रोखापालाकडे मूळ ठेवीची पावती सादर करील. परंतु विभागाने याप्रमाणे कार्यवाही अनुसारलेली नाही. विभागाने अनामत रक्कम परतावा प्रस्ताव संचिकेत

मक्तेदारांकडून मूळ पावत्या ताब्यात घेवून प्रस्तावासोबत संलग्न केलेल्या नाही. त्यामुळे पावतीचा गैरवापर करून दुबार अदायगी होण्याची शक्यता आहे.

प्रकरण ७ नियम १०८ नुसार पावतीची मूळ प्रत हरवली आहे या कारणास्तव पावतीची कोणतीही नक्कल किंवा प्रत देण्यात येणार नाही. रक्कम प्राप्त झाली होती असे प्रत्येक प्रमाणपत्राकरिता रु. २०/- इतकी फी आकारण्यात येईल असे नमूद आहे. त्याप्रमाणे विभागाने रक्कम वसूल करून अनुपालन सादर करावे. उदाहरण दाखल तक्त्यात नमूद आहे.

अ.क्र.	मक्तेदाराचे/ठेवीदाराचे नाव	व्हाऊचर क्र/. दिनांक	सर्वसाधारण पावती क्रमांक	पावती दिनांक	र.रु.	शेरा
१	मुरलीधर गोविद निगळ	३४११ ०२/०५/२०२४	५८९/७४	१३/०८/२००४	५,०००/-	मूळ पावती नाही

अ.क्र. १ मधील तक्त्यातील र.रु. ५०००/- हि रक्कम परतावा करतांना मूळ पावती सादर केलेली नाही तसेच **सदर पावतीबाबत दाखला रोखपाल यांनी देणे आवश्यक आहे, सदर ५०००/- वसूलपात्र आहे.** वसूल करून अनुपालन सादर करावे.

- **<u>खालील तक्त्यात नमूद परतावा प्रकरणांमध्ये जमा रकमेपेक्षा जादा रकमेचा परतावा केलेला आहे.</u>**

अ. क्र.	मक्तेदाराचे नाव	व्हाऊचर क्र. व दिनांक	पावती पुस्तक क्र. व दिनांक	परतावा रक्कम रुपये	बिलातून कपात केलेले अनामत र.रु.	तफावत
१	मे. आनंद कन्ट्रवेल प्रा.लि.	७५ २७/०६/२०२४	३०४५/९१ २७/११/२०२०	६८,७८०/-	६८,१३२/-	६४८/-
२	श्री संजय व्ही गडाख	९५ २३/०७/२०२४	एकूण ३ पावत्या	३,२३,५३९/-	९०,६०७/-	२,३२,९३२/-
३	मे.श्री इच्छामणी एंटर.	१०४ २५/०७/२०२४	३०४६/९३ २७/११/२०२०	११,६५१/-	१०,४०२/-	१२४९/-
४	मे.एम.जी. नायर इन्फ्रास्ट्रक्चर, नाशिक	१४४ १३/०८/२०२४	३०७६/१०० ३०/०३/२०२१	१,७७,७०७/-	१,७३,७५८/-	३,९४९/-

अ. क्र.	मक्तेदाराचे नाव	व्हाऊचर क्र. व दिनांक	पावती पुस्तक क्र. व दिनांक	परतावा रक्कम रुपये	बिलातून कपात केलेले अनामत र.रु.	तफावत
५	विनोद लूथरा	२२३ १७/१०/२०२४	३१९३/२१ २३/०९/२०२२	६०,२१९/-	५९,९६३/-	२५६/-
एकूण र.रु.						२,३९,०३४/-

वरील तक्त्या नमूद प्रमाणे जादा परतावा रक्कम खात्री करून संबंधित मक्तेदार यांचेकडून वसूल करून अनुपालन सादर करावे. (**एकूण वसूलपात्र र.रु. २,३९,०३४/- + ५,०००/- = २,४४,०३४/-**)

- **मागणी केलेले अनामत डे बुक, बँक पास बुक, अनामत जमा व परतावा रजिस्टर इत्यादी लेखे उपलब्ध करून न दिल्याने जमा व परतावा बरोबर ताळमेळ घेण्यात आलेला आहे किंवा नाही यांची खात्री करता आलेली नाही.**

- **अक्षेपित बाबी –**

1. महाराष्ट्र नगरपालिका लेखासंहिता प्रकरण 5 मधिल नियम 65 (1) मधील तरतुदीनुसार संगणकीकृत लेखे ठेवण्यात आलेले नाहीत.
2. महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखा संहिता, २०११ प्रकरण २० प्राप्त झालेल्या अनामत रकमा मधील नियम क्र. २९७ नुसार ठेवींचा परतावा मिळण्यासाठी ठेवीदार रोखापालाकडे मूळ ठेवीची पावती सादर करील. परंतु विभागाने याप्रमाणे कार्यवाही अनुसारलेली नाही. विभागाने अनामत रक्कम परतावा प्रस्ताव संचिकेत मक्तेदारांकडून मूळ पावत्या ताब्यात घेवून प्रस्तावासोबत संलग्न केलेल्या नाही. उदाहरण दाखल तक्त्यात नमूद आहे.
3. विहित मुदतीत परतफेडी न केलेल्या अनामत रकमा पक्क्या सदरी जमा केल्याबाबत स्वतंत्र प्रमाणित नोंदवही तयार करून तपासणीसाठी सादर केलेली नाही. त्यामुळे चालू आर्थिक वर्षात किती अनामत रक्कम जमा झाली, किती रक्कम सक्षम मान्यतेने परत केली व किती शिल्लक रक्कम पक्या सदरी जमा झाली याची पडताळणी करता आली नाही.
4. महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखा संहिता, 20-11 प्रकरण 20 मधिल नियम 289 व 290 मधील तरतुदीनुसार सन 2023-24या आर्थिक वर्षात प्राप्त झालेल्या अनामत रकमांचे विहित असलेल्या कार्यपद्धती व नमुन्यात ठेवलेले वर्गीकृत (अल्प मुदत / दीर्घ मुदत ठेव) लेखे अद्ययावत व प्राधिकृत अधिकाऱ्यांच्या स्वाक्षरीने प्रमाणित करून तपासणी करणेकामी त्वरित उपलब्ध करून देण्यात यावे.

5. महाराष्ट्र नगरपालिका लेखासंहिता प्रकरण 20 मधिल नियम 295 मधील तरतुदीनुसार सन 2024-25 या आर्थिक वर्षात 492 प्रकरणांचे मक्तेदार निहाय अनामत सदरी जमा करण्यात आलेल्या रकमांची माहिती व विहित नमुन्यात ठेवलेले (नमुना क्र. 24 मध्ये) लेखे, अनुषंगिक तपशिल, मुळसंचिका, अनामत रजिस्टर व अनुषंगिक अभिलेखे तपासणी करणेकामी दस्तऐवज त्वरित उपलब्ध करून देण्यात यावे.

6. महाराष्ट्र नगरपालिका लेखासंहिता प्रकरण 20 मधिल नियम 296 ते 298 मधील तरतुदीनुसार 1 ते 18 संचीकांतील तील नमूद एकूण 492 प्रकरणांचे मक्तेदार निहाय अनामत सदरी रिफंड (परत फेड) करण्यात आलेल्या रक्कमांची माहिती, अनामत परतावा (ब्रॉड शिट) रजिस्टर, व अनुषंगिक तपशील त्यांची यादी व अनुषंगिक अभिलेखे तपासणी करणेकामी दस्तऐवज उपलब्ध करून देण्यात आलेले नाही.

7. महाराष्ट्र नगरपालिका लेखासंहिता प्रकरण 34 मधिल नियम 478 मधील तरतुदीनुसार संगणकीकृत ठेवण्यात मुद्रित लेखांच्या सारांशावर प्राधिकृत अधिकारी यांनी प्रमाणित करून योग्य क्रमांक व योग्य प्रकारे बांधणी करावी, असे नमूद आहे. त्याप्रमाणे विभागाने लेखे अभिरक्षित केलेले नाही.

परिच्छेद क्र. 12	सन 2024-25 याआर्थिक वर्षातील लेखा विभागाकडील गुंतवणुकी वरील आक्षेपीत रक्कमे बाबत.

मनपा निधीचे गुंतवणुक रजिष्टरचे लेखापरिक्षण केले असता खालील प्रमाणे रक्कमा अडकुन पडल्याचे दिसुन येते. श्रीराम सहकारी बँक नाशिक येथे वेळोवळी मुदत ठेवीमध्ये खालिल प्रमाणे गुतंवणुक केल्याचे दिसुन येते.

1) भविष्य निर्वाह निधी दि. 21/6/2003 ते 18/06/2005 याकालावधीत एकुण 28 ठेवींची मुदत एकुण गुंतवणुक र.रु. 6,95,13,759/- इतकी आहे. मुदती नंतर रोखीकरण करुन व्याजासह रक्कम मनपाकडे जमा होणे अपेक्षित होते.
2) कर्ज निवारण निधी दि. 03/05/2005 ते 07/06/2005 याकालावधीत एकुण 7 ठेवींची मुदत एकुण गुंतवणुक र.रु. 1,55,83,501/- इतकी आहे. मुदती नंतर रोखीकरण करुन व्याजासह रक्कम मनपाकडे जमा होणे अपेक्षित होते.
3) इमारत घसारा निधी दि. 12/05/2005 ते 12/05/2006 याकालावधीत एकुण 1 ठेवींची मुदत एकुण गुंतवणुक र.रु. 7,92,838/- इतकी आहे. मुदती नंतर रोखीकरण करुन व्याजासह रक्कम मनपाकडे जमा होणे अपेक्षित होते.

4) सुरक्षा अनामत दि. 06/03/2004 ते 06/04/2007 याकालावधीतल एकुण 1 ठेवींची मुदत एकुण गुंतवणुक र.रु. 10,00,000/- इतकी आहे. मुदती नंतर रोखीकरण करुन व्याजासह रक्कम मनपाकडे जमा होणे अपेक्षित होते.

श्रीराम बँकेत अडकुन पडलेल्या एकुण गुंतवणुकी बाबतचा गोषवारा

1) भविष्य निर्वाह निधी र.रु. 6,95,13,759/-
2) कर्ज निवारण निधी र.रु. 1,55,83,501/-
3) इमारत घसारा निधी र.रु. 7,92,838/-
4) सुरक्षा अनामत र.रु. 10,00,000/-

एकुण रक्कम रुपये 8,68,90,098/- + आज पावेतोचे व्याज

उपरोक्त मुदत ठेवींची मुदत सन 2006 मध्ये पूर्ण झाल्याचे दिसुन येते. मुदतीनंतर व्याजासह मिळणा-या रक्कमेचे नुतनीकरण अथवा रोखीकरण केल्याचे दिसुन येत नाही. सदरची रक्कम श्रीराम बँकेत पडुन असल्याचे दिसुन येते. याबाबत वेळोवळी आक्षेप नोंदवुनही सदर रक्कमा आज पावेतो नाशिक महापालिकेस प्राप्त झालेल्या नाहीत सदरची बाब अंत्यत गंभीर स्वरुपाची आहे. सदर गुंतवणुकीच्या रक्कमा व त्यावर आज पावेतो होणारे व्याजासह होणारी एकुण रक्कम प्राप्त होणे कामी विभागाने बँकेकडे केलेल्या पाठपुराव्या बाबत विभागाने खुलासा केलेला नाही

उक्त ठेवी विनाव्याज बँकेकडे पडून असल्याने मनपाचे मोठया प्रमाणावर आर्थिक नुकसान होत आहे. याबाबत लक्षवेधण्यात येत आहे.

परिच्छेद क्र. 13	नाशिक महानगरपालिकेस प्राप्त होणारे केंद्र व राज्य शासन निधी, कर्ज यांचे ताळमेळा बाबत

मनपास शासनाकडून विविध योजनांसाठी केंद्र पुरस्कृत/राज्य पुरस्कृत निधी प्राप्त होत असतात. उदा. अमृत, अमृत-2.0, स्वच्छ भारत, जे.एन.एन.यु.आर.एम., सिहंस्थ, एन.आर.एच.यु.एम, मलेरिया, इतर तत्सम योजना यासाठी वित्त व लेखा विभागातील लेख्यांमधील शिल्लक, बँकेतील शिल्लक बाबत माहिती व लेखे उपलब्ध करुन न दिल्याने त्याबाबतची पडताळणी करण्यात आलेली नाही.

परिच्छेद क्र. 14	अखर्चित रक्कमां बाबत

शासनाकडून प्राप्त झालेल्या निधीबाबत व दि. 31/03/2024 अखेरीस शासकीय (केंद्र व राज्य शासन) अनुदानातील अखर्चित असलेल्या निधीच्या रक्कमांची माहिती उपलब्ध करुन न दिल्याने त्याबाबतची पडताळणी करण्यात आली नाही. तरी विभागाने अखर्चित रक्कम किती व शासनास भरणा केला का? याबाबत

खुलासा होणे आवश्यक आहे. तसेच त्याच्या विनियोगाबाबतची नोंदवही ठेवणे आवश्यक आहे. तसेच उपरोक्त संदर्भानुसार विभागाने केलेला खुलासा संयुक्तीक वाटत नाही.

परिच्छेद क्र. 15	उपर्जित तत्वावर आधारित – दुहेरी नोंद पध्दतीची अंमलबजावणी बाबत

नगर विकास विभाग शासन निर्णय क्र. लेखासं-10/2024/71 प्र.क्र./04 निवि-3 दिनांक 06/07/2005, व राष्ट्रीय लेखा नियम पुस्तिका (NMAM) 2004 मधील प्रकरण 32 अन्वये राज्यातील सर्व नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी दिनांक 01/04/2005 पासुन व महाराष्ट्र शासन परिपत्रक क्र. स्था. 18/ब/मनपा/वार्षिक लेखे प्रमाणिकरण/593 दिनांक 21/07/2022 अन्वये उपर्जित पध्दतीवर आधारित द्विनोंद लेखा पध्दतीची अंमलबजावणी करावयाची आहे. त्याप्रमाणे कार्यवाही सत्वर पूर्ण करणेकडे लेखा विभागाने पाठपुरावा करणे आवश्यक होते. केंद्र व राज्य शासनाकडुन पुरस्कृत (अमृत, अमृत – 2.0, स्वच्छ भारत योजना, जे.एन.एन.यु.आर.एम., सिहंस्थ, एन.आर.एच.यु.एम, मलेरिया, एन कॅप व इतर तत्सम योजना) उपक्रम राबविण्यासाठी निधी उपलब्धते बाबत सदरची बाब आवश्यक अहर्ता असल्याने द्विनोंद लेखापध्दती बंधनकारक आहे. तरी सदर कामकाजाबाबतचा प्रगती अहवाल देण्यात यावा. केंद्र पुरस्कृत निधी मनपास प्राप्त होणेसाठी (अमृत, अमृत – 2.0, स्वच्छ भारत योजना, जे.एन.एन.यु.आर.एम., सिहंस्थ, एन.आर.एच.यु.एम, मलेरिया, एन कॅप व इतर तत्सम योजना) साठी सदरची बाब महत्वाची असल्याने याबाबत द्विनोंद लेखा पध्दतीचा ताळेबंद झालेला दिसुन येत नाही.

द्विनोंद लेखा पध्दतीनुसार प्रत्येक आर्थिक वर्षाचा ताळेबंद, नफातोटा पत्रक, जमा-खर्च लेखे तयार होणे आवश्यक आहे. याबाबत विभागाने वार्षिक ताळेबंद वेळीस पुर्ण करण्याची दक्षता घेणे आवश्यक आहे. महानगरपालिकेत उपार्जित तत्वावरील द्विनोंद लेखा पध्दतीवर आधारीत दिनांक 31/03/2024 अखेरचा ताळेबंद तयार करुन त्यास स्थायी समितीची मान्यता घेणे आवश्यक असतांना लेखापरिक्षण कालावधी पर्यंत अशी कार्यवाही केलेली दिसून येत नाही.

परिच्छेद क्र. 16	बॅंक गॅरंटीचे अभिलेखे बाबत.

सन 2024-25 या आर्थिक वर्षातील मनपाच्या शासकीय उदा. पाणी पुरवठा यांत्रिकी, वितरण, विद्युत , भुसंपादन या विभागांचे न्यायालयीन प्रकरणाबाबत व इतर कामाकरीता देण्यात आलेल्या बॅंक गॅरंटीचे अभिलेखे व तद्नुषंगिक लेखे लेखापरिक्षण कामी उपलब्ध करुन देण्यात आलेले नाहीत. त्यामुळे त्याबाबतची खात्री करता आलेली नाही.

शासन परिपत्रक क्र. लोलेस-2016/प्र.क्र./नवि-31 दिनांक 22/01/2016 अन्वये वार्षिक अहवाल सादर करणे कामी वेळेचे बंधन असल्यानेतसेच लेखापरिक्षण कालमर्यादेत पुर्ण करावयाचे असल्याने उपरोक्त माहिती व प्रमाणित अभिलेखे सत्वर उपलब्ध करुन देणे बाबत वित्त व लेखा विभागास उपरोक्त पत्रान्वये व समक्ष अंति वारंवार मागणी करुनही विभागाने लेखे उपलब्ध करुन दिले नाही. सदरच्या अभिलेख्यामध्ये काही अपहार व अनियमितता, मनपाचे आर्थिक नुकसान झाल्यास त्याची सर्वस्वी जबाबदारी विभागाची राहील.

परिच्छेद क्र. 17	मनपाच्या खजिन्यात जमा होणारा सर्व प्रकारचे ऑनलाईन भरणाचे लेखे प्राप्त न झाले बाबत.

मनपा खजिन्यात जमा होणा-या सर्व प्रकारचे ऑनलाईन भरणाद्वारे प्राप्त झालेल्या रक्कमांचे प्रमाणित लेखे लेखापरिक्षण कामी उपलब्ध करुन देण्यात आलेले नाहीत. त्यामुळे बँकेतील जमा रक्कम व डे-बुक वरील नोंदी यांचा ताळमेळ घेता आला नाही.

परिच्छेद क्र. 18	संगणकीकृत लेखे पुस्तके बाबत.

महाराष्ट्र महानगरपरिषद लेखा संहिता नियम 62, 65(1) व नियम 477 ते 482 प्रमाणे संगणकीकृत स्वरुपातील लेखे आणि नोंदवह्या यांची मुद्रितेवर विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीच्या शेवटी काढण्यात आलेल्या मुद्रीतांची बांधणी, पृष्ठांकन अनुक्रमित करुन मनपाची सामान्य मुद्रा व लेखा प्रमुखाची स्वाक्षरी घेण्यात आलेली नाही. उदा. भविष्य निर्वाह निधी लेखे, अनामत लेखे इत्यादी.

परिच्छेद क्र. 19	महानगरपालिकेच्या विविध प्रकारच्या निधींचे लेख्यांच्या अनियमितते बाबत.

महाराष्ट्र नगरपालिका लेखा संहिता 1971 मधील नियम 32 (1) (नमुना क्र. 11) व महाराष्ट्र महानगरपरिषद लेखा संहिता मधिल तरतुदीनुसार परिरक्षीत केले आहे. त्यानुसार मनपा कामगार कल्याण निधी, निवृत्ती वेतन निधी, महापौर निधी, इमारत घसारा निधी, यंत्र सामुग्री निधी, वेतन राखीव निधी, मनप रुग्णता निधी, मनपा कर्ज निवारण निधी, खासदार निधी, आमदार निधी, रुग्ता सहायता निधी,कर्ज निवारण निधी, भविष्य निर्वाह निधी, विकास निधी, वाहन घसारा निधी, आग निवारण (फायर निधी), राष्ट्रीय उपजिविका अभियान निधी, दलित वस्ती सुधारणा योजना निधी या निधींचे डेबुक लेखापरिक्षण कामी उपलब्ध करुन देण्यात आल्याने लेखापरिक्षण करण्यात आले आहे. मात्र विभागाने उर्वरीत निधींचे डेबुक हे लेखापरिक्षणकामी उपलब्ध करुन न दिल्याने लेखापरिक्षण करता आले नाही.

परिच्छेद क्र. 20	सरकारी शिक्षण कर आणि रोजगार हमी व निवासी कर भरणा महाराष्ट्र शासकीय कोषागारात भरणा मुदतीत न केले बाबत.

मा. महाराष्ट्र शासन परिपत्रक क्र.ईबीसी/1097/प्र.क्र.205/ल-5 मंत्रालय दि. 03/04/1998 अन्वये सरकारी शिक्षण कर आणि रोजगार हमी व निवासी कर महानगरपालिकेने वसूल केले नंतर मुदतीत महाराष्ट्र शासकीय कोषागारात भरणा करणे आवश्यक आहे. मात्र विभागाने सरकारी शिक्षण कर, रोजगार हमी कर व निवाषी कराचा भरणा शासकीय कोषागारात भरणा केलेबाबत अभिलेखे उपलब्ध करुन दिलेले नाही.

उपकर (सेस)

महिना व वर्ष	एकूण वसूल	एकुण वसुल रक्कमेचा 1% रक्कम मनपाकडे जमा	उर्वरित रक्कम शासनास जमा	शासनास जमा केल्याचा दिनांक	विलंबाने भरणा केल्याचा कालावधी
एप्रिल 2024	28972212.00	289722.00	28682490.00	22-05-2024	
मे 2024	26193324.00	261933.00	25931391.00	13-06-2024	
जुन 2024	46408469.00	464085.00	45944384.00	12-07-2024	
जुलै 2024	27895086.00	278951.00	27616135.00	20-08-2024	
ऑगस्ट 2024	15549743.00	155497.00	15394246.00	04-10-2024	1 महिना विलंब
सप्टेंबर 2024	14159594.00	141596.00	14017998.00	07-01-2025	3 महिना विलंब
ऑक्टोंबर 2024	26081598.00	260816.00	25820782.00	10-01-2025	2 महिना विलंब
ऑक्टोंबर 2024	774876.00	7748.00	767128.00	07-02-2025	3 महिना विलंब
नोव्हेंबर 2024	6567819.00	65678.00	6502141.00	07-02-2025	2 महिना विलंब
डिसेंबर 2024	39618810.00	396188.00	39222622.00	04-03-2025	2 महिना विलंब
जानेवारी 2025	58994561.00	589946.00	58404615.00	04-03-2025	1 महिना विलंब
फेब्रुवारी 2025	14928810.00	149288.00	14779522.00	20-03-2025	
मार्च 2025	139129907.00	1391299.00	137738608.00	22-09-2025	1 महिना विलंब
दि. 01/06/2021 ते दि. 31/12/2023 पावेतो ऑनलाईन प्राप्त उपकर (सेस)	382363450.00	3823635.00	378539815.00		

उपकराचा भरणा विलंबाने केल्यास शासन निर्णय बीसीए 2009/प्र.क्र.108/कामगार 7-अ दिनांक 17/06/2010 परिशिष्ट – 1 मधील मुद्दा क्र. 13 मधील कलम 8 नुसार 2% व्याज आकारणी करण्याची तरतूद आहे, भविष्यात मा. शासनाने विलंबाने भरणा केलेल्या रक्कमेवर व्याजाची / दंडाच्या रक्कमेची मागणी केल्यास याबाबत सर्वस्वी जबाबदारी संबंधितांची राहील.

परिच्छेद क्र. 21	सन 2023-2024 याआर्थिक वर्षातील शिक्षण विभागातील लेख्यांच्या अनियमितते बाबत.

उपरोक्त विषयांन्वये नाशिक महानगरपालिकेकडून मनपा शिक्षण विभागास आस्थापनापोटी 50% व आस्थापना खर्चा व्यतिरिक्त इतर खर्चासाठी 100% रक्कम अनुदान स्वरूपात दिली जाते. या खर्चाचे लेखापरिक्षणकरीता खालील लेखे उपलब्ध करून दिलेले नाहीत.

1) उपरोक्त नमूद वर्षात शिक्षण विभागात झालेल्या सर्व खर्चाच्या मूळ नस्ती व अनुषंगिक लेखे.
2) शिक्षण विभागाचे मंजुर अंदाजपत्रक
3) वजावट रजिष्टर, स्टॉक रजिष्टर मनपाकडून प्रत्येक वर्षात वर्ग झालेल्या रक्कमांचा तपशिल व शिक्षण विभागाकडे जमा खर्च झालेल्या रक्कमांचा तपशिल.
4) एकुण प्राथमिक शाळा संख्या, त्यांची यादी.
5) या वर्षात एकुण विद्यार्थी संख्या, त्यांची यादी
6) कॅशबुक, डेबुक, रोजकिर्द रजिष्टर (कॅशबुक) बँक ताळमेळपत्रक,रिकन्सीलेशनस्टेटमेंट.(विहीत नमुन्यात)
7) भविष्यनिर्वाह निधी बृहतपत्रक (Brod Sheet) लेजर,डे-बुक, बँकपासबुक.
8) मा. महालेखाकार (A.G. Audit) यांचा लेखापरिक्षणआक्षेप व पुर्तता करण्यातआलेल्या परिच्छेदांची प्रत.
9) मनपा मालकीच्या एकुण इमारत संख्या, इमारत भाडे, तसेच शाळा, शाळांचे मैदाने खाजगी कार्यक्रम समारंभाकरीता देणेबाबतची भाडे पावती, ठराव, आदेश व संबंधितलेखे.
10) अन्य अनुषंगिकअभिलेखे.

शासन परिपत्रक क्र. लोलेस-2016/प्रक्र.03/नवि-31 दिनांक 22/01/2016 अन्वये वार्षीक अहवाल सादर करणेकामी वेळेचे बंधन असल्याने तसेच लेखापरिक्षण कालमर्यादेत पुर्ण करावयाचे असल्याने उपरोक्त माहिती व प्रमाणित अभिलेखे सत्वर उपलब्ध करून देणेबाबत शिक्षण विभागतील अधिकारी व कर्मचारी यांना निर्देशित करणे कामी उपरोक्त संदर्भ पत्रान्वये व वारंवार मौखिक कळविण्यात आलेले होते. परंतु आजपावेतो सदरचे प्रमाणित अभिलेखे प्राप्त झालेले नसल्याने आक्षेप कायम करण्यात येतआहे. भविष्यात अनियमितता आढळुन आल्यास त्याची सर्वस्वी जबाबदारी आपले विभागाची राहिल.

वरील आक्षेपित बाबींची पुर्तता व खुलासा मुदतीत केलेला नसल्याने सदरचा आक्षेप कायम करणेत येत आहे.

(ब. ज. गायकवाड)
मुख्यलेखापरिक्षक,
नाशिक महानगरपालिका, नाशिक

महानगरपालिका सचिवालय

नाशिक महानगरपालिका, नाशिक

स्थायी समिती ठराव

सभा क्र. : १७

विषय क्र. : ५०२ ठराव क्र. : ५०२ दिनांक : १२ / १२ /२०२५

संदर्भ- मा.आयुक्त तथा प्रशासक सो. यांचेकडील जा.क्र/मुलेप/१०६९/२०२५दि.१२.१२.२०२५ चे पत्र.

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमातील कलम ४५२ (अ) मधील तरतुदीनुसार मा.प्रशासक सो.यांना प्राप्त झालेल्या अधिकारानुसार असा ठराव करण्यांत येत आहे कि,

मुख्य लेखापरिक्षक नाशिक महानगरपालिका, नाशिक यांचा महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम कलम १०५ अन्वये आर्थिक वर्ष सन २०२५- २०२६ मधील दिनांक ०१/१२/२०२५ ते १२/१२/२०२५ या कालावधीतील खर्च बाजुचा पुर्व (Pre-Audit)लेखापरिक्षणाचा साप्ताहिक अहवाल सादर करण्यात येत आहे. लेखापरिक्षणास प्राप्त झालेल्या नस्त्या, देयकांमधुन र.रु.**५,४३,९६३**/- (अक्षरी रुपये पाच लक्ष त्रेचाळीस हजार नऊशे त्रेसष्ठ फक्त) इतक्या रकमेची वसुली / बचत करणेत आली. त्यामुळे मनपाची बचत झाली आहे. तसेच सन २०१५-२०१६ व सन २०२२-२०२३ या आर्थिक वर्षातील जमा बाजुचे कार्योत्तर लेखापरिक्षणाचे कामकाज चालू आहे.

लेखापरिक्षण विभागातील अधिकारी / कर्मचारी यांचे कामकाजाचा साप्ताहिक संक्षिप्त अहवाल खालील प्रमाणे सादर करण्यात येत आहे. तसेच लेखा व वित्त विभागाचा सन २०२४-२०२५ चा वार्षिक लेखा अहवाल सादर करण्यात येत आहे.

अ.क्र.	**कालावधी**	**बचत /वसुली र.रुपये**
१	दि. ०१/१२/२०२५ ते ०५/१२/२०२५	४,८९,००६/-
२	दि. ०८/१२/२०२५ ते १२/१२/२०२५	५४,९५७/-
एकुण वसुली / बचत रक्कम रुपये		५,४३,९६३/-

तरी महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमातील कलम १०५ अन्वये साप्ताहिक दैनंदिनीचा अहवाल व महाराष्ट्र शासन नगरविकास परिपत्रक क्रमांक लोलेस २०१६/ प्रक्र.०३/नवि-३१, दिनांक २२/०१४/२०१६ अन्वये लेखा व वित्त विभागाचा सन २०२४-२०२५ चा वार्षिक लेखा अहवालास नियमानुसार मंजुरी देणेत येत आहे.

(मदन हरिश्चंद्र)
प्र.नगरसचिव,
नाशिक महानगरपालिका, नाशिक

(मनिषा खत्री)
प्रशासक,
नाशिक महानगरपालिका, नाशिक